

สมมุติสงฆ์

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตาก ต.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจเพื่อชีวิตเราเองนะ ตั้งใจว่าเพื่อเรานี่แหละ เราจะมีหลักมีเกณฑ์ก็เพราะว่าเราเป็นคนจริง ถ้าเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราเองไม่จริงเลย ถ้าเราไม่จริง แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของจริง ของจริงจะอยู่กับคนจริงนะ ถ้าเราจริงจังของเรา เราทำของเราได้ ถ้าเราไม่จริงไม่จัง เราอิงกับศาสนา มันก็อิงไปอย่างนั้น เพราะเราไม่จริงเอง แล้วเราจะบ่นได้อย่างไร เวลาประพฤติปฏิบัติมาก็นับวันนับเวลานะ ๕ ปี ๖ ปี บวชมาก็พรรษา ปฏิบัติมาก็พรรษา แล้วมันไม่เห็นได้มรรคได้ผลอะไร...ก็เราไม่จริงเอง เราทำไม่จริง เห็นไหม แล้วของมันจริงอยู่

แบงก์ปลอมเวลาใช้ ถ้าไม่มีคนรู้จัก โกงเขา เขาก็รับได้ ใช้ได้ชั่วคราวชั่วคราว นี่ก็เหมือนกัน เวลามันมีผลในหัวใจมันก็เป็นชั่วคราวชั่วคราว แต่ถ้าเป็นแบงก์จริง ของเราเป็นของจริง ขนาดเขาเก็บเป็นของเก่าดีก็ค่าบรรพ์ขนาดไหนมันก็มีคุณค่าของมันนะ มันยังได้ใช้ประโยชน์ตลอดไป เพราะมันเป็นแบงก์จริง แม้แต่ล่วงข้ามรัชกาลมา อย่างสมัยรัชกาลที่ ๕ ของยังมีราคามหาศาลเลย ถ้าแบงก์จริงเก็บตอนไหนมันก็จริง ขอให้เราจริงเถิด...นี่จริงในอะไร? จริงในสมมุติ

“สมมุติสงฆ์” เราเป็นสงฆ์ สงฆ์โดยสมมุตินะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาแล้ววางธรรมไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจเป็นธรรม แต่เวลาวางธรรมมาเป็นบัญญัติธรรมวินัยนี้เป็นบัญญัติ บัญญัตินี้เป็นสมมุติอันหนึ่ง สมมุติเกิดขึ้นมาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นตามความเป็นจริง แต่สมมุติขึ้นมา ทอดสะพานมาให้เราก้าวเดิน

แล้วเราเกิดมาในโลกนี้เป็นสมมุติ สมมุติเพราะเราเกิดมา เกิดมาเพราะมีกรรมพาทเกิด เราถึงเกิดในครรภ์ของมารดา ใช้ชีวิตมาแล้วแต่จะออกบวชอายุเท่าไร นั่นชีวิตของภคฤหัสถ์ เห็นใหม่ ตายจากภคฤหัสถ์มาเกิดเป็นสมณะ เกิดเป็นภิกษุ เกิดตามความเป็นจริงนะ เพราะเราบวชจริงๆ เราเป็นสงฆ์โดยสมบูรณ์ สมบูรณ์โดยธรรมวินัย ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รับประกันว่าเราเป็นสงฆ์ เราเป็นสมมุติสงฆ์ เห็นใหม่ สมมุติสงฆ์แล้วบัญญัติก็เป็นสมมุติ

ถ้าสมมุติเราพลิกกลับไป เราจริงของเรา จริงตามสมมุติขึ้นไป มันจะพลิกกลับไปเป็นบัญญัติ บัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือภาวนามยปัญญา นั่นเป็นบัญญัติอันหนึ่ง เห็นใหม่ เหตุมันเกิด ในเมื่อมันเป็นภาวนามยปัญญาตามหลักความจริง สมมุติอันนี้มันเป็น **สัพเพ ธมมา อนตตา** ธรรมนี้เป็นของชั่วคราว **สัพเพ ธมมา อนตตา**

เหมือนกับกีฬา เวลาแข่งขันเขามีเวลาของเขาละ ๕๐ นาที ๕ นาที แล้วแต่กีฬาประเภทใด พอหมดเวลา ถ้าไม่มีการแพ้ชนะกัน ให้รวมคะแนน ถ้ารวมคะแนนเสมอกันก็ตัดสินให้เสมอกัน แล้วถ้าในกีฬาประเภทนั้นมีการแข่งขันกัน แล้วมีการ โกงกัน มีอุบัติเหตุในกีฬานั้น นี่ยกเลิกก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัตินี้เรายกเลิกหรือเปล่านั้น เวลาจิตเราจะเข้าค่ายเข้าเข็ม จิตเราจะเข้าไป เราทำความเป็นจริงหรือเปล่านั้น มันสมมุติไป สมมุติซ้อนสมมุติ จิตนี้เป็นสมมุติอยู่แล้ว การเกิดและการตายนี้เป็นสมมุติอยู่แล้ว ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศว่า สิ่งนี้เป็นของชั่วคราว เป็นสมมุติ แล้วเกิดขึ้นมา สมมุติเอาบัญญัติมาทาบไว้ ทาบให้เป็นสะพานข้ามไปไง

เราบวชเป็นพระกัน เป็นพระภิกษุลักษณะไง เราเป็นพระเป็นเจ้า เราบวชแล้วเราเป็นสงฆ์ ศีล ๒๒๗ ก็ว่ากันไป ศีล ๒๒๗ แล้วเราประพฤติปฏิบัติตามนั้นใหม่ละ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามนั้นนะ มันไม่มีที่ลับที่แจ้งใจ เราจะอยู่ที่ไหน ศีลของเรา เราก็ต้องรักษาศีลของเรา เพราะเราเป็นพระตั้งแต่อุบัติจตุตถกรรมสำเร็จ นี่เราเป็นพระมาตลอด เราจะไม่มีช่องว่างของการไม่ได้ เป็นพระที่เราจะไปทำอะไรให้มันผิดพลาดได้เลย

ถ้าทำผิดพลาดสิ่งใด สิ่งนั้นก็เป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอาบัติเบา เราก็ปลงได้ ถ้าเป็นอาบัติหนัก เราก็ต้องอยู่กรรม เห็นใหม่ ถึงที่สุด ตาลยอดด้วน สิ่งนี้เป็นไปไม่ได้ ถ้าตาลยอดด้วนแล้วมันจะเกิดอีกไม่ได้ ถ้าเราทำอาบัติหนัก ถึงกับว่าตาลยอดด้วนจากภายใน มันจะเป็นภายในของใจดวงนั้น ใจ สิ่งนั้นเป็นผู้รู้

“สมมุติสงฆ์” เราเป็นสมมุติอยู่แล้ว แล้วเรายังใช้กิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา ใช้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทำลายตัวเองให้เป็นตาลยอดด้วน ถ้าเป็นตาลยอดด้วน ประพฤติปฏิบัติขนาดไหนมันก็จะไม่ได้ผล ไม่ได้ผลหรือ มันขาดจากสงฆ์ เห็นไหม ชีวิตนี้ตายไปทั้งๆ ที่มีลมหายใจอยู่นะ

เราเป็นพระ เรามีชีวิต มีลมหายใจอยู่ เรามีลมหายใจเพราะเรายังไม่ตายจากสมมุติ แต่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมมุติสงฆ์มันขาดไป มันเหลือแต่กาก เหลือแต่สิ่งที่เป็นกากเป็นเดน หัวใจดวงนี้อยู่ในร่างกายของโมฆะต่างหากละ มันไม่ใช่ของพระ แต่ภาพลักษณ์ก็คือสงฆ์เหมือนกัน เราจะไปรู้ได้อย่างไรว่า สิ่งนี้เป็นอาบัติของใคร สิ่งนี้ความเป็นไปของใคร

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมัยครั้งพุทธกาลนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เทศน์ปาฏิโมกข์เอง ถึงคราวหนึ่งมีพระที่ไม่บริสุทธิ์อยู่ในสงฆ์นั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยอมแสดงธรรมนะ จนพระอานนทนิมนต์ถึง ๓ คน ตั้งแต่ปฐมยาม มัชฌิมยาม จนถึงกาลสุดท้าย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลัดใจมากกว่า “ท่ามกลางสงฆ์นี้มีผู้ที่ไม่สะอาดอยู่ ถ้าเราแสดงธรรมไป องค์นั้นจะตกนรก จะมีอาการเป็นไป เราสลัดใจมาก เราถึงไม่ยอมแสดงธรรม”

พระโมคคัลลานะกำหนดจิตดู เห็นนะ เข้าไปจับมือของพระองค์นั้นออกไปจากท่ามกลางสงฆ์นั้น “ปัจจุบันนี้ สังฆะนี้สะอาดบริสุทธิ์แล้ว นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมเถิด”

ด้วยความสลัดใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงบอกต่อไปว่า “ต่อไปนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่แสดงปาฏิโมกข์ ให้พระเราแสดงปาฏิโมกข์กันเอง”

แสดงปาฏิโมกข์กันเอง สิ่งนี้ก็เป็นสังฆกรรม การกระทำมันเป็นจริง มันเป็นจริงแต่จริงโดยสมมุติ มันมีผลนะ ความเป็นจริงที่มีผล เพราะอะไร เพราะผู้ที่สวดปาฏิโมกข์นี้ทำการแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมวินัยไง ธรรมวินัยที่ต้องบังคับพระ พระต้องตรวจสอบธรรมวินัยในทุกๆ ปีก็ๆ ทุกๆ ๑๕ วัน ตรวจสอบว่าศีลของตัวเองบริสุทธิ์ไหม ความเป็นไป ความเห็นทฎฐิมานะของเราถูกไหม ถ้าทฎฐิมันไม่เห็นด้วย มันจะค้านศีล ค้านธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าสิ่งนี้ไม่มีผลๆ

ถ้าไม่มีผล ทำไมผู้แสดงธรรมตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่ามีบุญกุศล เห็นใหม่ แม้แต่ช่วยญาติ ช่วยมารดาของตัวเองที่มีกรรมอยู่ให้พ้นจากบ่วงของกรรมได้ ทำไมจะไม่มีผล แต่ในเมื่อเราไม่เห็นสภาวะแบบนั้น ขณะนี้จริงตามสมมุติยังให้ผลขนาดนั้น แล้วขณะที่เราสวดปาฏิโมกข์กัน เราลงสังฆกรรมกัน ถ้าสะอาดบริสุทธิ์ นี่สมบูรณ์ สิ่งนี้เป็นสัมมา สิ่งนี้ประกอบด้วยความสมบูรณ์ แต่ถ้ามีความผิดพลาดไป เห็นใหม่ เป็นโมฆะ เป็นโมฆิยะ ขณะที่เห็นใหม่ เป็นโมฆิยะ ผลมันไม่มีใจ

ฉะนั้น เราถือธรรมวินัย ถึงว่าถือธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นกฎหมาย ถ้าเป็นสุภาพบุรุษ เป็นพระโดยสมบูรณ์ เราถือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมนะ ธรรมและวินัย เราจะถือสิ่งนี้เป็นปฏิบัติเครื่องดำเนิน แต่ในเมื่อสงฆ์อยู่ร่วมกัน มันมี มันเป็นไปได้ ขณะที่สงฆ์อยู่ร่วมกัน ถ้าเป็นนานาสังวาส ใช้ชีวิตร่วมกัน ปฏิบัติธรรมกันคล้ายๆ กัน คั่นกว่าเพื่อจะคั่นกว่าหาตัวนะ จากสมมุติให้เข้าถึงบัญญัติ แล้วพยายามทำบัญญัตินี้ให้เป็นวิมุตติขึ้นมาจากใจดวงนั้น สิ่งที่เป็นวิมุตติขึ้นมาจากใจดวงนั้นมีโอกาสทั้งหมด เพราะคนมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก แม้แต่คฤหัสถ์เขาไม่ได้บวช เขายังมีโอกาสของเขา เขายังประพฤติปฏิบัติได้ เราบวชเป็นสงฆ์ สมมุติสงฆ์ ทำไมเราไม่มีโอกาสประพฤติปฏิบัติล่ะ

เรามีโอกาสประพฤติปฏิบัติทั้งนั้น เพราะเราเป็นนักรบ เป็นศากยบุตร บุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ประกาศตนว่าเป็นภิกษุ ภิกษุเป็นผู้ดำรงชีวิตด้วยปล้ำแข่ง ภิกษุเป็นผู้ที่จะเอาตัวเองพ้นออกจากกิเลสให้ได้ ภิกษุเป็นนักรบ เป็นการพิสูจน์ศาสนา ถ้าภิกษุไม่ทรงธรรมทรงวินัย ไม่ทรงธรรมในหัวใจ ใครจะเป็นคนทรง

ถ้านักรบ นักต่อสู้ไม่สามารถเอาธรรมอันนั้นมาสถิตในหัวใจของนักรบได้ แล้วจะให้ผู้ที่ส่งเสริม ผู้ที่เป็นคฤหัสถ์ ผู้ที่เป็นบริษัท ๔ เขาคั่นกว่าอย่างนั้นหรือ แล้วเขาก็คั่นกว่าได้จริงๆ ด้วย ในปัจจุบันนี้ะ ในสำนักปฏิบัติมีคฤหัสถ์สั่งสอนมหาศาลเลย เพราะอะไร เพราะว่าเขาต้องจำมา เขาต้องจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นี่สมมุติ แล้วก็สอนกันไปโดยสมมุตินะ เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสถิตในใจของผู้ที่ยังเป็นสมมุติอยู่ มีกิเลสค้นหาความทะยานอยากอยู่ เขาต้องคาถาหมายไปตามกิเลสค้นหาของเขา ผู้ที่เข้าได้ถึงความลึกซึ้งก็จะพูดได้ลึกซึ้ง พูดปรัชญาด้วยความลึกซึ้ง แต่ความเป็นจริงมีไหม

ถ้าความเป็นจริงของเขามีอย่างนั้น เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ผู้ที่มีธรรมจะอยู่ในคฤหัสถ์ สถานะของคฤหัสถ์เขาทำได้ไหม? รับไม่ได้ เพราะอะไร เพราะถ้าเรา เป็นคฤหัสถ์ คิด ความเป็นไปมันเสมอกัน สิ่งที่กระทบกระเทือนกันมันเป็นกรรม สภาวะธรรมที่จะ เกิดขึ้นมา นี่มันสอดคล้องแหละ ถ้าสอดคล้อง เราจะออกบวชเพื่อเป็นพระขึ้นมา นี่ภิกษุ

ในประเพณีของชาวพุทธจะเคารพภิกษุ เพราะนักรบเป็นผู้ค้นคว้า เป็นผู้ที่ออกปกป้อง ศาสนา เป็นผู้ที่ค้นคว้าธรรม ออกมาเพื่อจะเจือจางกับคฤหัสถ์ เห็นไหม เขาจะให้ดำรงชีวิต ให้ บ้างจี้ ๔ ให้สิ่งต่างๆ เขาจะขออนุญาตจากนักรบนั้น การที่เขาเคารพอย่างนั้น ในความ กระทบกระเทือนสิ่งที่ผิดพลาดของเขา กรรมก็น้อยลง ผู้ที่มีปัญญาเขาจะเห็นสภาวะแบบนั้น สงสารเขาว่าจะเป็นกรรมของเขาโดยที่เขาไม่รู้ตัวนะ แล้วในปัจจุบันนี้ เราเชื่อในครูในอาจารย์ของ เรว่ามีธรรมในหัวใจ ทำไมโลกไม่เห็นด้วยละ ทำไมเขาต่อต้าน เขาขัดแย้งละ

ความขัดแย้งนี้มีมาแต่สมัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม ในลัทธิศาสนาต่างๆ เขาก็ไม่เชื่อ เขาก็ต่อต้าน เขาก็คัดค้าน ถึงกับจ้างนักเลงมาทำลายพระโมคคัลลานะ จ้างฆ่ากันในสมัยพุทธกาลก็มีนะ ฆ่าพระที่เป็นกำลัง หลักของศาสนาพุทธเรา ในศาสนาพุทธเรา พระโมคคัลลานะเป็นกำลังหลักในการเผยแผ่ศาสนา เพราะมีฤทธิ์มีเดชมาก ในลัทธิต่างๆ เขาก็จ้างนักเลงมาฆ่า แต่กรรมของเขาก็เกิดเดี๋ยวนั้น เพราะ เขาฆ่าเดี๋ยวนั้น เขาก็โดนฆ่าเดี๋ยวนั้นเหมือนกัน เห็นไหม นี่กรรมของเขาให้ผลของเขา

ในเมื่อสถานะมันเป็นสภาวะแบบนั้น โลก สิ่งที่เป็นประโยชน์แล้วต้องมีโทษทั้งหมด อาหารมันเป็นประโยชน์กับร่างกายมาก ถ้าใครกินอาหารมากเกินไป เห็นไหม ชูชกกินข้าวจนท้อง แดก นี่เขากินจนตายนะ เรื่องแบบนี้มีในพระไตรปิฎกมากเลย เพราะสมัยนั้น ความเป็นไป สภาวะแบบนั้น เรื่องสังคมเวลามันทุกข์ยาก มันทุกข์ยากจริงๆ

ผู้ที่มีบุญกุศล เห็นไหม ในสมัยปัจจุบันนี้ สมัยที่ว่ามี การป้องกันชาติ มีการป้องกัน ศาสนา ฝิบูญๆ เขาเกิดขึ้นมาเห็นไหม เป็นพระนี่แหละ ทำความเชื่อความศรัทธาจากเขาแต่เพราะมี กิเลสตัณหาความทะยานอยาก อยากเป็นเจ้าลัทธิ อยากเป็นผู้มีอำนาจ สะสมกำลังขึ้นมาจนเป็นฝิ บูญได้นะ แต่ผู้ที่มีบุญกุศลละ ไม่เป็นฝิบูญหรอก

ถ้าผู้ที่มีบุญเกิด ฝนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารจะอุดมสมบูรณ์ ความ เป็นอยู่ของสัตว์โลกจะมีความสุข นี่มีความสุขนะ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา

พระเจ้าสุทโธทนะพาออกแรกรักษาขวัญ เจ้าชายสิทธัตถะนั่งอยู่โคนต้นหว่า กำหนดลมหายใจเข้า และลมหายใจออกอยู่ พระอาทิตย์คล้อยไปแล้ว แต่เงาของต้นหว่าก็ไม่เคลื่อนไปนะ นี่ด้วยฤทธิ์ ด้วยเดช ด้วยบุญกุศล นี่ผู้มีบุญเกิดใจ ความเป็นบุญเกิดขึ้นมามันเป็นธรรมชาติ สภาวะสังขารความจริงมันจะเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น มันเป็นความจริงจากใจดวงนั้น มันไม่ใช่ศึบุญ

ถ้าศึบุญมันเป็นกิเลส เป็นสมมุติ ทำโดยสมมุติใจ กาดการณ์คาดหมายแล้วสมมุติขึ้นมา แล้วจินตนาการไป ประพฤติปฏิบัติไปเป็นฉานโลกียมีฤทธิ์มีเดช เห็นไหม สร้างเครื่องรางของขลังเพื่อให้เขานับถือศรัทธา แล้วจะเอากำลัษณ์ไปทำเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง นี่สร้างแต่กรรม สร้างแต่เวรขึ้นมา เห็นไหม สิ่งนั้นทำลายเขาเพราะอะไร เพราะคนที่เขามาศรัทธาเขามาเชื่อ เขาต้องเสียทั้งชีวิต เสียทั้งครอบครัวของเขา เสียกาลเวลาของเขา เสียเวลาของเขาในการประพฤติปฏิบัติ

แต่ผู้ที่มีธรรมในหัวใจจะไม่มีสภาวะแบบนั้นเลย จะทำสิ่งนั้นไม่ได้ จะมีความเมตตา มีความเห็นว่าโลกเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าสภาวะกรรมมันเป็นสิ่งที่โต้แย้งกัน คัดค้านกัน อันนั้นเป็นสภาวะกรรมใด สภาวะกรรมอย่างนี้เกิดมาจากเบื้องหลังคืออคติชาติของเขา นี่การสะสมมา จิตนิสัย ความโต้แย้งกับหลักธรรมวินัยอันนี้ เขาก็ต้องไปถือลัทธิต่างๆ เขาก็ต้องไปถือศึบุญ เขาก็ต้องไปเชื่อสิ่งที่ว่าความคิดหยาบๆ สิ่งนี้มันพิสูจน์ได้ ถ้าเราตรวจสอบ เราพิสูจน์ สิ่งนี้มันจะพิสูจน์ได้นะ เพราะสิ่งนี้มันเกิดดับ ถ้ามันเป็นความจริงอย่างนั้น สิ่งที่เขาทำได้อย่างนั้นมันก็เหมือนการอ้อนวอน

สมัยองค์หลวงปู่มั่นเผยแผ่ธรรม เห็นไหม “กองทัพธรรม” ภาคอีสานถือผีถือสาถกกันนะ หาอาหารมาก็ต้องแบ่งครึ่งหนึ่งไปเช่นผี แล้วก็ได้กินครึ่งหนึ่ง จนหลวงปู่มั่นท่านออกมา หลวงปู่สิงห์พาหมู่คณะมา กองทัพธรรมมา ท่านไม่ให้เชื่อ ถ้าเราเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อรัตนตรัยด้วยหัวใจของเรา สิ่งนี้จะเข้ามาเบียดเบียนเราไม่ได้เลย ถ้าเข้ามาเบียดเบียนไม่ได้ โอกาสที่เราจะประพฤติปฏิบัติ หนึ่ง โอกาสที่เราจะประกอบสัมมาอาชีวะ หนึ่ง เห็นไหม เราไม่ต้องไปวิตกกังวลจนเป็นความทุกข์นะว่าเราทำผิดผีไหม เราทำสิ่งใดไหม นี่สมมุติเป็นอย่างนั้น ภาพลักษณ์ของพระ ถ้าเราไม่มีความบริสุทธิ์จากภายใน ไม่ถือศีลตามความเป็นจริง เราคิดแต่ของเราประสาเรา มันก็เลยเป็นศึบุญนะ

“สมมุติสงฆ์” สงฆ์เป็นสมมุติอยู่แล้ว เพราะเกิดมามีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก โลกนี้เป็นสมมุติ จะเป็นสมมุติต่อเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรม ใครจะไปบอกว่าสมมุติละ มันก็เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นภาวะยอมรับ เป็นภาวะยอมจำนนว่าทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย เห็นไหม “ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” นั่นเป็นสภาวะของเขา แล้วก็ไม่มีทางออกนะ จะหาแต่ที่พึ่ง จะหาแต่ที่เราตายไปแล้วจะไปอาศัยใคร...นี่ขนาดตายไปแล้วยังหวังพึ่งอาศัยเขาจะ จะต้องไปอยู่กับใคร จะต้องไปอยู่สถานที่ไหน แล้วมันจะเป็นจริงตามสภาวะแบบนั้นไหม? มันเป็นจริงไปไม่ได้เลยเพราะในเมื่อคนมีการกระทำไม่เหมือนกัน ความคิดของคนไม่เหมือนกัน เหตุประกอบมาไม่เหมือนกัน จะไปถึงจุดหมายที่เดียวกัน เป็นไปได้อย่างไร มันจะเป็นไปไม่ได้เลย

แต่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกเรื่องของกรรม ให้เชื่อกรรม ถ้าเราเชื่อกรรม เรามีความจริงของเรา ถ้าเรามีความจริง เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทุกข์จะยากมันก็จะพอทน

เราเป็นสมมุติสงฆ์ สงฆ์นี้เป็นสมมุตินะ มันเป็นผ้าจีวร กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันมีทิวฐิมานะ เห็นไหม ผ้าจีวร คือว่า ไม่ให้มันมีตัวตนที่จะไปข่มขู่ใคร จะไปอวดดีกับใครว่าเราเป็นพระ ต้องฟังเรา...ใครจะไปฟังใคร พระเป็นผู้ขอ ในเมื่อเราเป็นผู้ขอเขา เขาเป็นผู้ให้ กิเลสตัดหาเขายังมากกว่าเราอยู่แล้ว เขามีอำนาจที่จะไม่ให้ก็ได้ เขาจะอย่างไรก็ได้ นี่เป็นสังคัมภัง

พระ ถ้าผู้ใดทำให้ศรัทธาไทยตกลงนะ คือเขามีความศรัทธาอยู่ แล้วเราไปทำให้เขาเสื่อมศรัทธา ทำให้เขาไม่สนใจในพระสงฆ์ นี่เป็นอาบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหวังขนาดนี้นะ เพราะพระเป็นผ้าจีวร พระเป็นผู้ขอ พระเป็นผ้าจีวรเพราะไม่มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่จะต้องไปแสวงหาสิ่งต่างๆ แสวงหาคือให้มีปัจจัย ๔

ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณา เขาปวารณากับเราไหม? เขาไม่ได้ปวารณาเลย แล้วเรามีสิทธิอะไรจะไปกล่าวติเตียนเขา ไปกล่าวว่าเขา...เราไม่มีสิทธิ์ ในเมื่อเราไม่มีสิทธิ์ เราจะอ้างว่าเราเป็นพระ ถ้าเขาไม่ใช่ญาติ เขาไม่ใช่ปวารณา แต่ถ้าเขาปวารณากับเรา เขายังมีกำหนดเวลาของเขา

ถ้าเรามีทิวฐิอย่างนั้น มันไม่เป็นผ้าจีวร ผ้าจีวร หมายถึงว่า เหมือนแผ่นดิน แผ่นดินจะยอมรับสิ่งใดก็ได้ เขาจะปลูกต้นไม้ เขาจะปลูกบ้านเรือน เขาจะถ่มน้ำลาย เขาจะปัสสาวะ เขาจะอุจจาระใส่แผ่นดิน แผ่นดินมันก็ไม่เดือดร้อน มันไม่เดือดร้อนนะ นี่ผ้าจีวร

แต่ถ้าเขาข่มขืนเราสิ เขาเป็นมิชฌาทิภูฏี เขามีความเห็นผิด แล้วเขาทำให้สงฆ์นั้นมีปัญหา เห็นไหม นี่สมมุติสงฆ์ สงฆ์นั้นมีปัญหา ผู้ใดทำให้สงฆ์แตกแยกกัน ภิกษุสามารถคว่ำบาตรเขาได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ประกาศคว่ำบาตรเขา คือไม่ยอมรับบิณฑบาตกับเขา ไม่ยอมรับความรู้ความเห็นจากเขา ไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากเขา เพราะถ้าเขาเข้ามาแล้วเขาจะทำลายให้พระนั้นมีปัญหาขึ้นมา

ในเมื่อถ้าเขาเป็นธรรม เขาเป็นธรรมของคฤหัสถ์ สิ่งที่เป็นคฤหัสถ์ วุฒิกวาระเขามีเท่านั้น เขาทำได้เท่านั้น ได้ระดับทาน เราก็จรรโลงเขา แต่ในเมื่อถ้าเขาจะคิดประพฤติกฎปฏิบัติ เขาจะยกขึ้นมาสูง แล้วเขาจะหลงผิดไป ถ้าเขาเห็นผิดไป เขาจะเข้ามาทำให้สงฆ์มีความแตกแยก เรามีโอกาสคว่ำบาตรเขา เห็นไหม

ธรรมวินัยมันแล้วแต่โอกาส ถ้าเราไปทำศรัทธาไทยให้ตกลง เราเป็นอาบัติ แต่ถ้าเขาการทำลายสงฆ์ สงฆ์สามารถคว่ำบาตรเขาได้นะ คว่ำบาตรคือปิดกั้นไม่ให้เขาเข้ามาอยู่กับสังฆกรรมของเราเลย นี่เข้ามาในวัดในวาของเราทำให้สงฆ์มีปัญหา

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ว่าผู้ใดดีความ ผู้ใดมีความเห็น ถ้าเป็นภาพลักษณ์ เป็นสมมุติ เราเป็นสมมุติอยู่แล้ว เราจะอ้างอิงสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเราทั้งหมด สิ่งที่มีมันเข้ากับกิเลสของเรา นี่คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้หมด สิ่งใดที่มันขัดขวางกิเลสของเรา เราจะบอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกิดมาจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในเมื่อเราศรัทธา เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เวลาเราออกบวชเราเป็นสามเณรก่อน เราต้องกล่าวถึงรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อพระอรหันต์ที่สั่งสอนเรา ถ้าเราไม่เชื่อธรรม ไม่ถึงรัตนตรัย เราขาดจากฉนระ

แล้วธรรมวินัยมันเป็นอะไรล่ะ? เป็นศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรินิพพานไปแล้ว สิ่งนี้เป็นธรรม เราก็ค้นคว้าได้ อยู่ในพระไตรปิฎก เราก็ค้นคว้าได้ว่าสิ่งนี้เป็นจริงหรือไม่จริง ครูบาอาจารย์สอนเรามา สอนเราถูกหรือไม่ถูก ครูบาอาจารย์สอนเราแง่มุมใด

สิ่งที่เป็นกฎหมายแล้วแต่คนตีความใช่ไหม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน อยู่ที่คนตีความ ถ้าคนมีกิเลสมันก็ตีความเข้าข้างตัวเอง แต่ครูบาอาจารย์ของเราเหมือนกัน

ผู้ที่เชี่ยวชาญในกฎหมายนั้น จะมองรอบในกฎหมายนั้น แล้วจะใช้กฎหมายนั้นได้เป็นประโยชน์ แล้วจะไม่ติดขัด จะไม่ไปลุ่มลูกคูกกลานข้างหน้านั้น เพราะมันจะไปในช่องทางเดียวกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ขัดแย้งกัน

ถ้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขัดแย้งกัน มันเป็นความผิดพลาดแน่นอนแล้ว ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ขัดแย้งกัน มันจะส่งเสริมเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เห็นใหม่ สิ่งที่ส่งเสริมเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เพราะมันจะพัฒนาเข้าไปเป็นบัญญัติ ถ้าเราเชื่อตรงกับบัญญัตินะ

นี่เราไม่เชื่อตรงกับบัญญัติ เราสมมุติอยู่แล้ว แล้วเรายังจะสร้างกติกา เห็นใหม่ ประเพณี วัฒนธรรมไม่ใช่ธรรมวินัย ธรรมวินัยนี้อยู่ในพระไตรปิฎก ประเพณีนี้ออกมาจากพระไตรปิฎก แล้วแต่สังคมไหนเขารับรู้กันมา สังคมไหนที่ผู้นำเขาประพฤติปฏิบัติมาเป็นประเพณี เห็นใหม่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตัวของศาสนาคือธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวศาสนาจริงคือธรรมของครูบาอาจารย์ ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมจริงคือความรู้ลึกกับใจดวงนั้น นั่นคือสภาวะธรรม สภาวะธรรมเป็นสภาวะแบบมีชีวิต

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นสมมุติแล้ว นี่สมมุติ บัญญัติอย่างนั้นมาแล้วเคลื่อนออกมา เห็นใหม่ เคลื่อนสภาวะอย่างนี้ มันเป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตัวศาสนาคือตัวธรรมในหัวใจ ถ้าตัวธรรมในหัวใจเป็นธรรมจริงขึ้นมา มันจะเห็นสภาวะตามความเป็นจริง เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ถึงจะมีแง่มุม ถ้าแง่มุมในการประพฤติปฏิบัติ ในจังหวะแล้วแต่ว่าสังฆกรรมนี้ควรทำอย่างไร

มันอยู่ที่เหตุใด เหตุขณะนี้ต้องทำแบบนี้ ต้องรู้จริงตามสภาวะแบบนั้น เหตุมีเท่านี้ อาบัติมีเท่านี้ เป็นครุอาบัติ เป็นอาบัติหนัก-อาบัติเบาที่ว่าไปตามอาบัตินั้น จะไม่ทำให้เกินและไม่ทำให้หย่อนไปกว่านั้น ถ้าทำให้เกินและทำให้หย่อนไปกว่านั้น มันก็ไม่ใช่ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ไม่เป็นธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันไม่เป็นสัมมาปฏิบัติ สิ่งที่ไม่เป็นสัมมาปฏิบัติจะรื้อฟื้นได้ สิ่งที่เป็นสัมมาปฏิบัติแล้วใครจะรื้อฟื้นไม่ได้ รื้อฟื้นเป็นอาบัติขึ้นมาอีกต่างหาก เห็นไหม

สิ่งนี้เป็นอดีตนะ การประพฤติปฏิบัติมันเป็นอดีต แล้วมันปล่อยวางในปัจจุบันนี้ ถ้าในปัจจุบันนี้เรามีความเห็นถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เราต้องย้อนกลับเข้ามา ธรรมและวินัยนี้ องค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เพื่อให้เป็นปฏิปทาเครื่องก้าวดำเนิน ธรรมและวินัยนี้ไม่ใช่ศึกษามาเพื่อจะทำวิจัย

นี่เขาทำวิจัยกันแล้วเขาทำเป็นวิชาชีพ เห็นไหม ศึกษาธรรมวินัยแล้ว วิเคราะห์ธรรมวินัยออกมาเป็นวิชาชีพ นี่เป็นวิชาการ แล้วเรียกร่องนะ เรียกร่องให้พระทำวิชาการออกมาเพื่อให้โลกนี้เจริญ

ทำวิชาการขนาดไหนมันก็เป็นสาวกะ-สาวก จะมีความรู้สูงส่งขนาดไหน มันก็เป็นเรื่องของสมมุติทั้งหมดเลย แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักความจริงจากภายในเห็นไหม นี่ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธวิสัย เราสาวก-สาวกะจะให้ความเห็นอย่างนั้นเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าในเมื่อเป็นไปได้ สิ่งประพฤติกปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้ว ให้เราย้อนกลับมาในการประพฤติกปฏิบัติใจ “ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ”

ถ้าในการปฏิบัติ หน้าที่ของภิกษุเป็นนักรบ นักรบต้องรบกับกิเลสของตัวเอง ไม่ใช่ผู้ออกมาทำวิจัย การทำวิจัยเป็นปริยัติ ส่วนที่เขาทำวิจัยนั้นเป็นเรื่องของเขา เพราะสมมุติสงฆ์ สงฆ์จะเข้าถึงบัญญัติได้ขนาดไหน เห็นไหม เขาเข้าถึงบัญญัติ เข้าถึงวิชาการ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วดึงสิ่งนี้ออกมาทำเป็นวิชาการ

แต่เราเข้าไปในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความรู้สึก เราเอาใจของเราเข้าไปทำความเข้าใจ ทำสมาธิ ทำความสงบของเราให้ได้ ถ้าเราเอาใจของเราเข้าไปในธรรมวินัย บัญญัตินั้นมันจะเกิดขึ้นมา สัพพะ ธมฺมา อนตฺตา จะเกิดขึ้น

สิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งที่เราสงสัย สิ่งที่เราเอาสิ่งนี้มาเป็นอาวุธ สิ่งนี้เอามาประดับกิเลสแล้วเราออกเบียดเบียนคนอื่น เห็นไหม “ธรรมวินัยนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้อย่างนั้น ภิกษุของคัมภีร์คือนั้น คิกษุของคัมภีร์คือนั้น” สิ่งนี้ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ ถ้าเป็นหมู่คณะ เป็นสิ่งที่มันเป็นประโยชน์ เราก็ควรบอกกล่าวกัน ถ้าสิ่งที่บอกกล่าวแล้วเป็นประโยชน์นะ นี่วินัยมันเป็นข้อบังคับ แต่ถ้าทำให้เกิดความบาดหมาง เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน แล้วในการประพฤติกปฏิบัติมันจะก้าวเดินไปได้อย่างไร

แต่ถ้าเราใช้ปัญญาของเราว่า ถ้าเราพูด เราทำเรื่องวินัยข้อนี้ เพราะเขาอยากศึกษา ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติใหม่เขาไม่มีความรู้อย่างนี้ ถ้าเราบอกเขา เขาจะมีความขุ่มขื่น เขาจะมีความพอใจ

ว่า ภิกษุดูแลกันขนาดนั้นะ ภิกษุที่มีพรรษามากกว่าจะคอยปกครองดูแลภิกษุที่มีพรรษาน้อยกว่า
 สิ่งที่เกิดพลาดก็คอยบอกเรา มันจะมีความสุข อย่างนี้เราควรบอก เราควรจรรโลง เราควรส่งเสริม
 มาก

แต่ถ้าสิ่งใดที่เราพูดออกไปแล้วมันจะเป็นความบาดหมาง มันไปกระเทือนธรรมไป
 ธรรมที่มันกว้างขวาง ธรรมที่มันสะเทือนหัวใจ สะเทือนความเป็นไป สะเทือนโอกาส ปิดกั้น
 โอกาส เพราะอะไร เพราะมันมีนิเวศธรรม เวลาสิ่งที่เกิดขึ้นมา อารมณ์เกิดขึ้นมามันจะเกิด
 นิเวศธรรม เกิดสิ่งที่กระเทือนใจ พอเกิดสิ่งที่กระเทือนใจแล้วสัมมาสมาธิเกิดที่ไหนล่ะ

สิ่งที่จะเป็นความสงบ สิ่งที่จะมีความเป็นไป เห็นไหม สมมุติสงฆ์ แล้วโคนกิลีสตัณห
 ความทะยานอยากกระชากลากถูไปให้ใจนี้ลุ่มลุกคลุกคลานไป มีแต่ความเร่าร้อนในหัวใจ นี่สมณะ
 เป็นผู้สงบ มันสงบที่ไหนล่ะ สมณะเป็นผู้สงบ ใจมันต้องสงบสิ ถ้าสมณะเป็นผู้สงบ แล้วมันไม่
 สงบเลย สมณะทำไมเร่าร้อนล่ะ ถ้าสมณะเร่าร้อน นี่มันเป็นสงฆ์เฉพาะร่างกายไป โคนหัวหม
 ผ้าเหลือง บวชมาจากอุปัชฌาย์อาจารย์ เป็นสงฆ์โดยสมบูรณ์ โดยสมมุติ แต่หัวใจมันเร่าร้อน เห็น
 ไหม ถ้าเราออกปฏิบัติ เราจะควบคุมเข้ามาตรงนี้ ถ้าเราเข้ามาในความเร่าร้อนของใจ มันจะเป็น
 โอกาสของเรา

เพราะเราเป็นนักรบ งานอย่างอื่นไม่ต้องไปทุกขั้วร้อนกังวลใจ เราจะไม่ต้องทุกขั้วร้อนเลย
 ว่าเราจะมิงานอย่างอื่นที่เป็นงานของเราที่จะต้องทำ เพราะสิ่งที่ปึงจัยเครื่องอาศัย เขาพร้อมอยู่
 แล้วที่จะส่งเสริมเรา เห็นไหม งานอย่างอื่นเราไม่มี งานของเราแค่ดูใจของเรา งานของเราแค่
 ประพฤติปฏิบัติ

ในวิสุทธิมรรค วัดไหนสร้างใหม่ ทำน้ำที่ไหนมีคนลงหาบน้ำ ต้นไม้ต้นไหนที่มีผลไม้
 นกกามันจะมากิน ส่วนนั้นเราไม่ควรไป นี่ให้ความสงบสังัดขนาดนั้นนะ องค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าให้ความสงบสังัดที่ควรแก่การประพฤติปฏิบัติ แล้ววัดของครูบาอาจารย์ล่ะ วัด
 ไหนที่เขาให้โอกาสเราปฏิบัติ วัดไหนที่เขาให้เวลาให้เรา เราก็ควรจะเร่งขวนขวายไป

โอกาสอย่างนี้หาไม่ได้ตลอดไปหรอก ครูบาอาจารย์นะ ความเป็นอยู่ของสงฆ์ ความ
 เป็นอยู่ของสังคม มันมีแต่รอวันพลัดพรากนะ “ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” การรวมตัวกัน
 ต่อไปมันต้องมีการแตกออกไปตลอดเวลา แล้วชีวิตของเรามีเท่านี้ ในเมื่อมีโอกาส ทำไมเราไม่
 รีบร้อน ไม่รีบเร่งทำของเรา ทำไมเราสนใจล่ะ

โอกาสที่จะประพฤติปฏิบัติ สำนักที่จะเปิดโอกาสให้มีการประพฤติปฏิบัติโดยตรง ให้เวลาเรา ๒๔ ชั่วโมง มีแต่การทำสมาธิเพียรตลอดนะ งานที่เป็นเรื่องของโลกเขา เป็นประเพณีวัฒนธรรม จะก่อสร้างสิ่งนั้นเพื่อเป็นบุญกุศล บุญกุศลเป็นอามิสเฉยๆ ศาลาโรงธรรมอันไหนมันไปสวรรค์ หัวใจของคนมันไปสวรรค์ เห็นไหม ไปสวรรค์ก็ไปเสวยภพหนึ่ง ก็ต้องเกิดต้องตายเวียนมาอีก แล้วเราปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นลูกศิษย์ตถาคต เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเข้าถึงธรรม เราจะเอาบุญญัตินี้ให้เกิดขึ้นมา ให้มาเป็นเนื้อหาสาระ คือเราไม่วิเคราะห์หัวใจตามแต่ปริยัติที่เขาทำเป็นวิชาการกัน ที่เขียนหนังสือออกไปขายหากินกัน

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ มันให้หัวใจนี้สัมผัส ให้หัวใจนี้เข้าไปรับรู้ตั้งแต่ความสงบของใจ แล้วมีโอกาสประพฤติปฏิบัติ ทำไมไม่ประพฤติปฏิบัติ ทำไมไม่ทำของเรา ทำไมไม่จริงล่ะ

เวลามันทุกขขึ้นมา มันเรียกร้องหาความสุขๆ เห็นไหม เรียกร้องหาสมาธิ เรียกร้องหาปัญญา แต่ความเพียรของตัวใช้ไม่ได้เลย ความเพียรของตัวไม่เห็นสมควรกับการประพฤติปฏิบัติ นี่เหตุผลมันไม่พอ มีเงินทองอยู่เล็กๆ น้อยๆ จะไปซื้อเพชรซื้อทองที่มีราคามหาศาล นี่มันได้แต่จินตนาการ ได้แต่คิดใจ นี่คนที่มันอ่อนแอก็อ่อนแออย่างนี้ไง เหตุมันไม่สมควร มันจะเอาผลมาจากไหน

ในเมื่อเหตุของเรา เหตุเล็กๆ ความคิดเล็กๆ มีแต่สมมุติสงฆ์ มีแต่สถานะที่ได้บวชมาจากอุปัชฌาย์อาจารย์แล้วก็นอนใจนะ สิ่งนี้มันไม่หลุดไปจากเราหรอก ถ้าเราไม่สิกขาลาเพศ เราก็เป็นพระวันยังค่ำ แต่หัวใจเป็นพระไหมล่ะ หัวใจมันเอาความเร่าร้อนมาถึงเราไหมล่ะ ทำไมมันคิดจินตนาการออกไปนอกโลกนุ่นน่ะ...นี่เพราะมันไม่เข้าถึง มันไม่ได้สมมุติแค่ร่างกาย แต่หัวใจก็สมมุติ สมมุติซ้อนสมมุติ แล้วก็คิดว่านี่เป็นธรรม ธรรมโดยสมมุติอีกต่างหาก มันเป็นเรื่องของสมมุติทั้งหมดเลย

บัญญัตินี้เราต้องสร้างขึ้นมา เราต้องมีสติสัมปชัญญะของเราขึ้นมา ถ้ามีโอกาสแล้วต้องรีบภาวนา รีบพยายามต่อสู้กับกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แยกแยะกับมัน ต้านทานกับมัน สิ่งใดที่มันต้องการ สิ่งใดที่มันแสวงหา สิ่งใดที่มันอยากได้ ฟืนมัน ฟืนตลอดนะ เว้นไว้แต่ปัจจัย ๔ เครื่องอาศัย ถ้ามันจำเป็นจะต้องรักษา เราก็ต้องรักษา เพราะมันเกี่ยวกับวินัย เช่น ผ้าขาด เรื่องราตรี เรื่องต่างๆ นี่มันเป็นเรื่องธรรมวินัย เราต้องทำนะ

แล้วที่ว่าสิ่งนี้เป็นกิเลสอีก ไปถือทำไม มันเป็นสมมุติ เราก็ปล่อยให้หมดเลย

ปล่อยแบบนี้ปล่อยแบบกิเลสตัดหาความทะยานอยากนะ ปล่อยเหมือนวัวเหมือนควาย วัวควายมันไม่ต้องการสิ่งใดเลย มันรอแต่ให้เจ้าของของมันไปเท่านั้นนะ มันไม่รับรู้อะไรเลย เกิดมาเพื่อรอวันตาย เกิดมา ตายแล้วเนื้อหนังก็เป็นประโยชน์กับโลกเขา เราเกิดมาตายไปมีแต่สิ่งที่เขาไม่ต้องการ

นี่ปล่อยวาง มันจะไปปล่อยวางกรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ สิ่งนี้ต้องเกาะต้องยึดให้แน่น ต้องยึดต้องเกาะไป แต่เวลามันรู้แจ้งขึ้นมา มันรู้แจ้งจากความเป็นจริงของเราภายในขึ้นมา เห็นไหม ธรรมและวินัยมันยังรู้สึกซึ่งเข้าไปอีกนะ โอ้โฮ! ทำไมเราตีความธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคลาดเคลื่อนขนาดนี้นะ ความเป็นจริงมันเข้ามา มัชฌิมาจะเป็นอย่างนี้นะ เมื่อก่อนเราคาดหมายว่าเป็นอย่างนั้น มันจะมารู้ความรู้สึกอย่างนี้ มันจะปล่อยวางอย่างนี้...สติไม่มีสักตัว ความรู้สึกความเป็นจริงไม่มีแม้แต่ชนิดเดียว แล้วก็บอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ มันก็คาดหมายของมันไปอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นความเป็นจริงนะ “โอ้โฮ!” ถ้าเราเข้าไปร้อง “โอ้โฮ! โอ้โฮ!” นี่สติมันพร้อมอย่างนี้ ทำไมสัมมาสมาธิมันมีความสุขขนาดนี้ ความสุขอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาจากไหน? ความสุขอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากความจริงของเรา ความสุขอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากเรามุมนะ มุมนะเพราะเรามีโอกาส

เราเป็นนักรบ เราเกิดมาแล้วเรามีศรัทธาความเชื่อในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราได้ประพฤติปฏิบัตินะ คนที่อยากบวชอยากประพฤติปฏิบัติมีมหาศาลเลย แต่เขามีภาระของเขา เขามีความจำเป็นของเขา เขาไม่ได้ ออกบวชออกประพฤติปฏิบัติอีกมหาศาลเลย เราเป็นผู้ที่มีโชคความมาก เพราะเรามีโอกาสได้ออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เราได้ชีวิตมา เราได้สถานะของนักรบมา เราต้องรีบเอาโอกาสของเรานี้ออกมาเป็นผลงานให้ได้ ไม่ให้มันเป็นสมมุติที่เป็นอนิจจังที่จะย้อนกลับไถ่ ถ้ามันย้อนกลับ เราก็เป็นผู้พ่ายแพ้

ในเมื่อเป็นพระ เป็นนักรบ เป็นสิ่งที่สูงสุดในสังคมของชาวพุทธ ทำไมเราท้อถอยละ ทำไมเราจะกลับไปเป็นคฤหัสถ์อีกละ ทำไมเราถึงจะเป็นไปอย่างนั้นอีกละ แต่คนที่เขาเป็นคฤหัสถ์อยู่แล้ว ทำไมเขาอยากมาเป็นนักรบละ

เขาเป็นนักรบก็เป็นโอกาสของเขาใช่ไหม ในทางโลกใครมีโอกาส ใครไปขอสัมปทานได้ ใครทำกิจกรรมของเขา เขาก็มีโอกาส เขาจะทำของเขาคนเดียว นี่ก็เหมือนกัน เราบวชแล้ว เรามี

โอกาส เราได้สัมปทานแล้วทั้งชีวิตเลย ถ้าเราได้สัมปทานในการประพฤติปฏิบัติ แล้วมันจะเกิดธรรมขึ้นมาจากใจเราได้ไหม

ถ้ามันเกิดธรรมขึ้นมาจากใจของเราได้ นั่นคือเรามีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาส่วนหนึ่งคือการออกบวชออกประพฤติปฏิบัติ อำนาจวาสนาส่วนหนึ่งคือมีความจริงจัง มีความมุมานะ นี่คืออำนาจวาสนานะ

มันจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน พระโสณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก ท่านเป็นผู้ที่มีบุญมาก ฝ่าเท้าท่านอ่อน ครอบครวท่านเป็นคหบดีที่มีฐานะมาก ไปไหนต้องมีคนแบกเสลี่ยงหามให้ไปนะ ท่านไม่เคยเดินไปไหนเลย มีแต่คนหามเสลี่ยงไป นี่ทั้งชีวิตท่านมีความสุขของท่านอยู่แล้ว ทำไมท่านต้องออกมาบวชล่ะ ทำไมเวลาท่านเดินจงกรม ท่านเดินจงกรมขนาดที่ว่าเลือดแดงไปในทางจกรมหมดเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกตรวจอุกฤษฏี “ที่นี้ที่เชือดโคของใคร ทำไมเลือดมันแดงขนาดนี้”

นี่ที่เดินจงกรมของพระโสณะนะ ฉะนั้น อนุญาตให้พระโสณะได้ใส่รองเท้า เพราะเป็นผู้ที่มีฝ่าเท้าอ่อน ให้ใส่รองเท้า นี่ผู้ที่มีโอกาส ถ้าเป็นเรานะ เราจะรีบเลยว่า จะใส่รองเท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เราคนเดียว จะเอาไปโฆษณาเลยว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารักเรา เคารพเรา ดีกับเราขนาดนั้น ขนาดนั้นนะ

พระโสณะไม่เป็นอย่างนั้นเลย “ข้าพเจ้าไม่ยอมใส่ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตให้ภิกษุทุกคนใส่ได้ใส่รองเท้า ข้าพเจ้าถึงจะยอมใส่รองเท้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาตให้พระทุกคนใส่ ให้ข้าพเจ้าใส่องค์เดียว ข้าพเจ้าจะไม่ยอมใส่”

คนที่มีคุณธรรมในหัวใจมันจะไม่เห็นแก่ตัว มันจะไม่ทำลายหมู่คณะ มันจะไม่ทำลายคนอื่น แล้วมันก็จะไม่ทำลายโอกาสของตัวเอง ถ้าตัวเองใส่รองเท้าโดยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตให้ใส่ พอใส่รองเท้าอยู่องค์เดียวใช่ไหม เวลาไปไหนเขาก็ว่าพระองค์นี้ใส่รองเท้า พระองค์นี้อ่อนแอ พระองค์นี้สู้ไม่ได้ เห็นไหม ถ้าเป็นอย่างนั้นมันก็จะเป็นคนย้อนกลับมาให้หมู่คณะพังเส็ง แล้วตัวเองก็จะเกิดนิเวศธรรม ตัวเองก็จะประพฤติปฏิบัติได้ยากขึ้นไป เห็นไหม

คนฉลาดนะ ถ้าวางปฏิเสฐสิ่งที่มีมันจะเข้ามาทำลายโอกาสของตัว มันจะเป็นสิ่งที่เป๋นแง่บวก เป็นคุณงามความดีไปตลอดเลย เพราะมันไม่เกิดสิ่งที่กระเทือนใจ สิ่งที่ดีฉินินทา มา “พระองค์นี้ไม่เข้มแข็ง พระองค์นี้เงินจกรมก็ต่องใส่รองเท้า พระองค์นี้”

แต่พระโศณะบอกว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตให้ภิกษุได้ใส่รองเท้า ทุๆ องค์ ข้าพเจ้าถึงยอมใส่” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อนุญาต

พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตให้ใส่รองเท้านะ ฉัพพัคคีย์ไปขอรองเท้า เขา แล้วมาประดับให้สวยสดงดงาม จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าติดตลอด บัญญัติตลอด “อย่างนี้เป็นทุกกฏ อย่างนี้เป็นทุกกฏ อย่างนี้เป็นทุกกฏ”

เห็นไหม ผู้ที่มีคุณธรรม ขนาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาต ยังไม่ปรารถนา แต่ผู้ที่ไม่มีความคุณธรรม นี้เขาอนุญาตเพื่อหมู่สงฆ์ แต่ก็ไปเอาเรื่องของหมู่สงฆ์มาประดับให้กิเลส ตัณหาความทะยานอยากมันขึ้นมาทำลายโอกาสของผู้ที่จะได้ใช้ประโยชน์อันนั้น

พระกัจจายนะไปอยู่ถึงชนบทประเทศ แล้วใส่รองเท้าชั้นเดียว เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห้ามๆ จนเหลือชั้นเดียว เพราะฉัพพัคคีย์ทำรองเท้าปิดสั้น รองเท้าประดับ ทำรองเท้าให้สวยให้งามประดับเพชรประดับพลอยประดับไปทุกอย่าง เห็นเขาสวยงามก็ทำอย่างเขา พระพุทธเจ้าห้ามๆ จนเหลือชั้นเดียว จนเหลือสิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์เราใส่อยู่นี้ เห็นไหม รองเท้าต้องมีหูหนีบ

พระกัจจายนะไปอยู่ชนบท แล้วเดินอยู่บนภูเขาที่เป็นหินปูน ฝากพระโศณะให้มาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ชนบทประเทศกว่าจะรองสงฆ์ครบ ๑๐ องค์ ได้บวชช้านัก เพราะภิกษุสงฆ์ยังไม่แพร่หลายไปถึง การใส่รองเท้าชั้นเดียวเดินไปบนหินที่มันบาด ขอนะ ขอพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขออนุญาตไป นี่ท่านเป็นพระอรหันต์นะ พระกัจจายนะเป็นพระอรหันต์นะ พระโศณะก็เป็นพระอรหันต์ สิ่งที่จะก้าวล่วงธรรมวินัยท่านไม่ทำ นี่ให้ขอโอกาสเห็นไหม แต่ผู้ที่มีกิเลสตัณหาความทะยานอยากจะทำอย่างภาพลักษณ์นี้สมมุติสงฆ์ เป็นภาพว่าฉันเป็นพระ ฉันมีสิทธิในธรรมวินัย ฉันจะทำอย่างไรของฉันก็ได้ แล้วมันก็ทำสภาวะแบบที่ว่าให้ความมัวหมอง ความเศร้าหมองกับศาสนา

“ชาติ ศาสนา ประเพณี” ประเพณีไม่ใช่วินัย ประเพณีนี้ออกจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออกมาจากวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งใดที่ขัดกับ ประเพณี แต่ตรงกับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราควรจะเลือกธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเพณีนี้เราใช้กัน เราใคร่ครวญกันไป ถึงที่สุดแล้วถ้าคนเขา เห็นดีเห็นงาม เห็นใหม่ ถ้าคิดประเพณีวัฒนธรรมอย่างนั้น เขาก็จะอยู่ของเขาอย่างนั้น นี่ธรรม อย่างหยาบๆ

สิ่งที่เป็นธรรมอย่างหยาบๆ มันฆ่ามรรคอันละเอียดคนละ มรรคละเอียดคือความเห็นความ ปลอ่ยกวาง แต่เดิมเราจะทำบุญกุศลกัน เราทำอย่างนี้ได้ใหม่ เราต้องทำเป็นพิธีกรรมตลอด ทำไม ปัจจุบันนี้เราทำของเราเองก็ได้ เพราะอะไร เพราะเรามีเจตนา เรามีความพร้อมของเราอยู่แล้ว สิ่ง ใดที่เป็นภาระรุงรังของเรา เราจะไม่ไปกอดถ่วงภิกษุที่ท่านต้องการเวลาเวลาที่จะออกภาวนาของ ท่าน

ถ้าสิ่งที่เป็นประเพณี เราก็คงให้ภิกษุมาทำพิธีกรรม เราก็คงมาทำพิธีกรรม มันเป็นการ เกาะเกี่ยว เป็นการพะรุงพะรัง สิ่งนี้สังคมโลกเขาว่าเป็นความสวยงาม สิ่งนี้สังคมโลกว่าเป็น ความสวยงามคือสิ่งที่ต้องตายต้องเกิดในวัฏฏะ จะต้องกอดคอกันตาย เหมือนคนจมน้ำช่วยคน จมน้ำ จะกอดคอกันตายไปในวัฏฏะนั้นนะ

แต่ถ้าเราเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน เป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์ เราจะทำบุญกุศล มาถึง แล้วเราก็กวาง แล้วเราก็ก็นไป มันก็เป็นสิ่งที่เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งที่เป็นประโยชน์ ภิกษุท่านก็เอา ไปใช้ประโยชน์ของท่าน เห็นใหม่ สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ทั้งหมด แล้วท่านก็จะออกภาวนาของท่าน ท่านก็จะทำความเพียรของท่าน แล้วท่านก็จะใช้ปัญญาของท่านใคร่ครวญของท่าน จากหยาบ จาก ละเอียด แล้วละเอียดเข้าไป เห็นใหม่ มันจะย้อนกลับเข้ามา มันก็จะเป็นประโยชน์ ถ้าอุคิภาวะเรา เจริญขึ้นมา มันจะยอมรับสิ่งนี้

ภิกษุก็เป็นความเรียบง่าย ภิกษุก็เป็นความน่าเคารพนับถือ คฤหัสถ์หรือผู้ที่อุปฐากก็ เข้าใจธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เคอะๆ เงินๆ นะ เราเข้าสังคมไหนเราก็ค ็องอาจกล้าหาญ เพราะเรารู้ไปหมด นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยข้อ ไหนเราก็คงเข้าใจ ถ้าเกิดสิ่งใดเฉพาะหน้าขึ้นมาเราจะจัดการได้ทั้งหมด แต่ถ้าเราไม่รู้อะไรเลย เรา ไปไหนเราก็คงเคอะเราก็คงเงิน สิ่งนี้ที่เคอะเงินนั้นเป็นอะไรล่ะ? มันก็เป็นความละเอียด มันก็เป็นสิ่งที่เศร้า

หมองในหัวใจใหม่ ถ้าเป็นความเศร้าหมองในหัวใจ แล้วมันจะเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ไปจากไหนล่ะ

ความสะอาดจากข้างนอก มรรคหยาบๆ ธรรมวินัยที่เราเข้าใจเป็นมรรคหยาบๆ เพื่อให้เราพร้อมรบ แล้วเราก็ตั่งสติ ธรรมที่เป็นสิ่งที่เป็นอามิสนี้มันเป็นเรื่องจรรโลงใจให้หัวใจนี้มีอำนาจวาสนามีบารมี การประพฤติปฏิบัติมันจะสะดวกสบาย เห็นไหม กลิ่นของศีลหอมทวนลม ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติดี ผู้ที่ทำคุณงามความดี สิ่งนี้หอมทวนลม คือมันจากปากต่อปากต่อไปว่าคนนี้เป็นคนดี ไปที่ไหนเขาก็เปิดโอกาสให้ประพฤติปฏิบัตินะ

ถ้าคนคนนี้เป็นคนที่คอยทำลายเขาตลอด คนคนนี้มีปัญหาไปตลอด แล้วจะไปอยู่ที่ไหน มันก็เหม็นทวนลมเหมือนกัน แล้วไปประพฤติปฏิบัติที่ไหนเขาก็ไม่ให้โอกาส แล้วก็บอกว่า “ทำไมเขาไม่ให้โอกาสเรา ทำไมเขาให้โอกาสคนนั้นประพฤติปฏิบัติ ทำไมเขาไม่ให้โอกาสเรา”...ก็เรานั้นเป็นคำแยะ มันจะไปทำให้ที่นั่นเป็นความรุ่งรัง เป็นภาระรุ่งรังไปทั้งหมด

คำแยะมันเป็นสิ่งที่คัน ใครเขาก็ไม่ต้องการ เกิดที่ไหนเขาก็ถอนทิ้ง เห็นไหม แต่ถ้ามันเป็นดอกไม้ มันก็เป็นสิ่งที่ประโชชน์ เกิดที่ไหนเขาก็รดน้ำพรวนดินนะ ถ้าเรามีศีลมันจะเป็นแบบนั้น เราจะเป็นสิ่งที่หอมทวนลม ไปที่ไหนเขาจะมีโอกาสให้เราประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม สังคมนั้นเป็นสังคมที่เป็นสัมมาทิฐิ เป็นความเห็นชอบ การประพฤติปฏิบัติเราก็จะไม่กระทบกัน มันจะทำให้สงวนรักษาสິงที่หักเลศตัณหา มันจะเอามาฟาดฟันกันใจ

สมมุติสงฆ์มีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แล้วก็ไปยึดคาบในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาฟันคนอื่น มาฟาดฟันคนอื่น แต่มันไม่ยอมฟาดฟันกิเลสตัวมันเองนะ มันไม่ยอมใคร่ครวญของมัน ไม่ยอมตั้งสัจจะ ไม่ยอมทำความจริงของใจขึ้นมา

เราก็ตั่งสติของเราขึ้นมา ตั่งสติของเราขึ้นมา มันก็ย้อนกลับขึ้นมาทำลายมัน ทำลายทิฐิ ความเห็นผิด ไม่ใช่ทำลายทิฐิความเห็นชอบ ทิฐิความเห็นชอบเราต้องบำรุงรักษา สติสัมปชัญญะเราต้องบำรุงรักษา แต่สิ่งที่เป็นความเห็นผิด ความเห็นถูกต้องในเรื่องของคุณห้าศีล เขา นั้นเป็นความเห็นหยาบๆ สิ่งที่เป็นหยาบๆ มันเป็นมรรคหยาบ ถึงว่า ถ้าบอกว่าเรามีเจตนาดี เราต้องการช่วยเหลือ เราต้องการส่งเสริม สิ่งที่จะช่วยเหลือส่งเสริม คือช่วยเหลือส่งเสริมกันในความสะดวกสบายในขณะนั้น

แต่คนที่ประพฤติปฏิบัติ มันเป็นเรื่องที่เสียเวลา เพราะเราจะต้องมาเสียเวลากับการกินการอยู่อย่างนั้น เขาคนนอนผ่อนอาหาร เห็นไหม นี่มันก็สูงขึ้นไป แล้วเราก็ไปเห็นว่าท่านมีความลำบาก เราก็พยายามจะช่วยเหลือท่าน เราจะไปดึงฟ้าลงมาต่าณะ สิ่งที่ท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านจะทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตมีความสงบเข้ามา นี่บัญญัติ “ศีล สมาธิ ปัญญา” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นสมมุติ แล้วบัญญัติมันเกิดขึ้นมาจากเรา สมาธิเกิดขึ้นมาจากใจ ความเห็นปัจเจกตั้งเกิดขึ้นมาจากใจ มันจะมีความมองจากลำหยาญ มันจะมีความสุข มีความมองจากลำหยาญว่าเราทำได้

สิ่งที่จิตสงบได้ สิ่งที่มีมันปล่อยวางเข้ามาได้ มันจะการ์นต์เรื่องหลายๆ อย่าง เช่น ศีลของเราบริสุทธิ ถ้าศีลของเราไม่บริสุทธิ ความประพฤติปฏิบัติเข้ามามันก็จะเป็นมิจฉา มันจะเป็นมิจฉานะ ถ้ามันสงบเข้ามา มันไม่มีสติ หรือว่ามันจะสร้างสถานะ สร้างสมมุติธรรมขึ้นมาให้เราไขว้เขวไป แต่ถ้ามีสัมมาทิฎฐิ มีสติชอบ มันจะย้อนสงบเข้ามา เราจะมีความสุข มีความร่เม็ยของใจ มีความพออยู่พอกินเพราะมันเป็นสัมมาสมาธิ มันมีความสงบใจของมัน

ความว่าเป็นสัมมา เหมือนกับเงินทอง ถ้าเงินทองมันเป็นของถูกต้อง เห็นไหม เงินแท้เราจะองจากลำหยาญ จะใช้วิธีไหนก็ได้ เราจะควักเงินออกมา เงินของเราใช้ได้ทุกที่ แต่ถ้าเงินของเราเป็นเงินปลอม เราจะไม่กล้าควักออกมาหรอก เพราะมันกลัวเขาเห็นว่าสิ่งนี้เป็นของปลอม นี่มิจฉากับสัมมามันต่างกันตรงนี้

ถ้าเป็นสัมมา เราจะองจากลำหยาญ จิตมันจะยกขึ้นวิปัสสนาได้ง่าย

แต่ถ้าเป็นมิจฉา เพราะสติมันไม่มี ถ้าเราพูดออกไป ครูบาอาจารย์จะโต้แย้งเลยว่าสิ่งนี้มันจะไม่ถูกต้อง เราก็ไม่กล้า เราก็กระมิดกระเมี้ยน เราก็เอาธรรมของเราไว้ แล้วเราก็คาดหมายไปของเรา นี่มันไม่เป็นสัมมา มันก็จะให้โทษเป็นสภาวะแบบนั้นไป มันถึงต้องมีศีล

ถ้าสงบเข้ามาโดยเป็นสมาธิชอบ เป็นสัมมาทิฎฐิ เป็นความเห็นชอบ เห็นไหม มันประกาศถึงว่าศีลเราบริสุทธิ หนึ่ง การกระทำของเราถูกต้อง หนึ่ง อามหาวาสนาของเรามี หนึ่ง แล้วเราทำขึ้นมาเรยกวิปัสสนาได้ใหม่ ถ้ามันยกวิปัสสนาได้ เราจะต้องพยายามทำให้มันสงบบ่อยครั้งเข้า ทำฐานตั้งมั่นได้ เราต้องควบคุมได้ นี่สมาธิมันควบคุมได้ สมาธิมันตั้งมั่นได้ จิตมันมีที่ไ้ ถ้าจิตมีที่ไ้ เห็นไหม สถานที่ควรแก่การงานไป จากสมมุติสงฆ์มันก็จะเป็นกัลยาณปุถุชน เป็นผู้ที่ปฏิบัติจากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน

นี่ก็เหมือนกัน สมมุติสงฆ์เหมือนกัน เราจะเป็นคนละ ๘ จำพวก โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล มนุษย์คนเดียว คนคนเดียวนี้แหละ ถ้าไม่ได้บวชก็เป็นภุชงค์ บวชแล้วก็เป็ณภิกษุ ภิกษุนี้ก็เป็นสมมุติอยู่ เห็นไหม แต่ถ้าเรายกขึ้นวิปัสสนาละ นี่เป็นบุคคลหนึ่งในศาสนา พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้ว “สมณะ” สมณะเป็นผู้ที่สงบ สงบตรงนี้ ถ้ามันสงบเข้ามา มันกำหนดพุทโธเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา มันจะเป็นกัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนก็เป็นสมมุติสงฆ์เหมือนกัน แต่มันเดิน โสดาปัตติมรรค เป็นผู้สงบ สถานะที่ ๑ ถ้าสถานะที่ ๑ มันจะก้าวเดินของมันไป นี่อำนาจวานานะ เราต้องฝึกซ้อม

แล้วถ้ามีครูมีอาจารย์ มีหมู่สงฆ์ มีสำนักที่เขาเปิดโอกาส มีสิ่งต่างๆ พร้อม เห็นไหม นักกีฬาที่เขาจะแข่งขัน แม้แต่กีฬาที่เขาแข่งขันอยู่ เกิดฝนตก เกิดอากาศวิปริต การกีฬานั้นเขาจะต้องงดการแข่งขันเลย แล้วนี่เราประพฤติปฏิบัติ โอกาสที่เราจะชำระกิเลสของเราขึ้นมา ที่ไหนมันเป็นโอกาสของเรา

นี่โอกาสมันสมบูรณ์มากนะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาจะเข้าใจสิ่งนี้ ต่างคนต่างแสวงหา เหมือนกับหาเวทียาจุดยืน เห็นไหม เราเป็นสังคมโลก เราต้องมีจุดยืน ถ้าเรามีสถานะทางสังคม สังคมจะยอมรับเรา เราจะมีคามชุ่มชื้น เราจะมีคามพอใจ นั่นเป็นสังคมใหม่ สังคมมันก็เกิดก็ตาย สังคมมันก็เวียนไป มันสมมุติทั้งหมดละ

แต่ถ้าเราเป็นภิกษุ แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติ มันจะเกิดขึ้นมาจากภายในของเรา นี่สังคมยืนจากภายใน มันจะมีความองอาจกล้าหาญมาก เพราะใจของเรามันเป็นปัจเจกตั้ง มันจะไม่ตื่นเต้นไปกับสิ่งใดเลย ไม่วอกแวกอแวไปกับกระแสโลก

เหมือนในธรรมชาติเลย ในนวกอวาท เห็นไหม เสียงดังที่ไหนไปที่นั่น ที่ไหนมีการละเล่น ไปที่นั่น ที่ไหนมี ไปที่นั่น เห็นไหม ไปหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีจุดยืน จิตมันไม่มีความตั้งมั่นของมัน มันจะไปอย่างนั้น มันจะไปตามเขาอย่างนั้น มันพุ่งชานออกไป พอพุ่งชานออกไปมันก็ไปตามกระแสโลก นี่ไม่ใช่กัลยาณปุถุชน ถ้าเป็นกัลยาณปุถุชนจะควบคุมสิ่งนี้ได้ เพราะมันมีสติ เพราะมันมีสถานะ เพราะมันมีสำนักที่เปิดโอกาสให้ประพฤติปฏิบัติ เพราะมันมีหมู่คณะที่ดีคอยอ้อมหอมกัน เป็นหมู่คณะที่เปิดโอกาสให้ทำ

นักกีฬา คูตี เวลาเขาเล่นแข่งกีฬา กัน ฟุตบอล เห็นไหม ถ้าเขาไม่ส่งลูกให้ทำประตู กองหน้าจะเสียใจมาก ทำไมคนนี้เป็นคนขี้เหนียว ทำไมคนนี้ไม่เปิดโอกาสให้เรา คนนี้กลัวเราจะมิ

ชื่อเสียง ไม่ยอมเปิดบอกลมาให้เราทำประตุเลย นี่ทีมงานของเขา เขายังต้องเป็นทีมงานอย่างนั้นเลย แล้วในการประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขามีความจงใจ เขามีความเข้มแข็ง พระเราก็จะส่งเสริมนะ ถ้าสำนักนั้นเป็นที่สัมมาทิฐิ ถ้าสำนักไม่เป็นสัมมาทิฐิ เราประพฤติปฏิบัติ จิตเราจะมีความสะดวกเข้ามา เขาจะบอกว่า “ขอโอกาสนะ เวลานี้วัดนี้มีความจำเป็นจะต้องไปทำงานอย่างนั้น ทำงานอย่างนั้น” เขาจะทำลายโอกาสของเราทั้งหมดเลย สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติในสังคมนั้นจะเป็นแบบนั้นนะ ถ้าเราออกไปในสังคมโลก เราจะเห็นสภาวะเป็นแบบนั้นเลย

แต่ถ้าสังคมนั้นเป็นสังคมนั้น เขาได้บอกลมา เขาจะเปิดไปให้กองหน้าเลย กองหน้าจะทำประตุ ยิงเข้าหรือไม่เข้านั้นอยู่ที่ฝีมือของกองหน้าใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นกองหน้าคนหนึ่ง เราเป็นนักรบคนหนึ่ง เราจะเป็นผู้ที่ต่อสู้กับกิเลสคนหนึ่ง ถ้าเรามีโอกาส เพราะเขาเปิดโอกาสให้หมดแล้ว ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติ ทางจงกรมก็มีพร้อม ภาวนาที่นิ่งสมาธิก็มี ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีงานเป็นครั้งเป็นคราวเราก็บอกหมู่คณะว่าตอนนี้เราเร่งความเพียร เขาจะเปิดโอกาสให้เราทันทีเลย ถ้าไม่เปิดโอกาส ให้มาบอกหัวหน้าสิ หัวหน้าจะพิจารณาสิ่งนี้ให้ เพราะอะไร เพราะต้องการสิ่งนี้ไง หัวหน้าผู้ที่คุณแลมนคุณแลอย่างนี้ คุณแลความเป็นไป ให้การขับเคลื่อนไปของการให้เป็นจากสมมุติสงฆ์เข้าถึงบัญญัติ แล้วให้ถึงวิมุตติได้ ให้เป็นสงฆ์โดยอริยสงฆ์

ถ้าเป็นอริยสงฆ์ขึ้นมามั่นเป็นที่ไหน ในเมื่อกายกับใจมีกิเลสตัณหา ในเมื่อกายนี้ห่มผ้ากาสาพัสดุเหมือนกัน พระอรหันต์ในสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเราที่ห่มผ้ากาสาพัสดุอย่างนี้ เราก็ห่มผ้ากาสาพัสดุเหมือนกันกับครูบาอาจารย์เรานี้ แล้วตรงไหนมั่นเป็นสมมุติสงฆ์ ตรงไหนมั่นเป็นอริยสงฆ์ละ

สิ่งนี้เป็นสมมุติจากภายนอก ร่างกายเป็นสมมุติละ เวลาเราตายไป สิ่งที่เป็นซากศพเขาจะโยนทิ้ง เพราะมันมีความเหม็น เขาไม่ต้องการ เขากลับผี เห็นไหม ทำไมครูบาอาจารย์ของเราตาย ทำไมเขาแย่งศพกันล่ะ ทำไมเขาเผาแล้ว เขาจะแย่งกระดูก เขาแย่งพระธาตุ เขาจะแย่งกันทั้งหมดเลย ทำไมเขาแสวงหา เขาแย่งกันทั้งหมด เพราะอะไร เพราะคุณงามความดีของท่าน เพราะท่านทำของท่าน ท่านทำใจของท่านให้เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ แล้วท่านชี้หน้าเราได้ว่า จิตใจของท่านสูงส่งกว่าเรา ท่านคอยดึงมือเราตลอดเวลา ท่านคอยโยนผ้าแล้วดึงเราขึ้นมา

เราต่างหากเป็นผู้ที่ไม่เอาไหน เราต่างหากเป็นผู้ที่ไม่จริงไม่จัง ท่านทอดผ้า ท่านโยนเชือกมาให้เพื่อดึงเราขึ้นจากน้ำ เราก็ยังนอนใจจะไปจับปลาจับเต่า จับสิ่งที่เป็นสัตว์อยู่ในน้ำนั้น

อีก เห็นไหม “สิ่งนี้มีคุณค่า ปลาไหลไฟฟ้านี้ยิ่งมีคุณค่าใหญ่ ยิ่งงูเห่า งูจงอาง อู๋หู่! มันมีคุณค่ามาก”...นี่ไปต้องการแต่สิ่งนั้น ท่านโยนสะพาน โยนเชือกมาให้เราก้าวเดินขึ้นไป ทำไมมันไม่ทำละ ถ้าเราไม่ทำมันก็ไม่เป็นประโยชน์กับเราสิ

ถึงบอกว่า หัวหน้าที่ผู้ที่พาออก มันจะมีเรื่องธรรมวินัย เรื่องโอกาสนะ เพราะสิ่งนี้สำคัญมาก การประพฤติปฏิบัติทุกวินาที ทุกเวลา ขณะที่มันเข้าค้ำเข้าเข็ม จิตมันสงบขนาดไหน มันจะเป็นไปนะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะเข้าใจสิ่งนี้ มันถึงสงวนรักษา รักษาสิ่งนี้มาให้สำนักปฏิบัตินั้น ต้องเป็นสำนักปฏิบัติ เราอย่าไปกวนกัน

เวลาที่เราจะเดินผ่านกุฏิกันยังต้องขอโอกาสนะ เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา กุฏิหนึ่งห้ามพระองค์ใดเดินเฉียดเข้าไป เพราะพระองค์นั้นจะนั่งสมาธิอยู่หรือไม่นั่งสมาธิอยู่ จะไม่มีใครสามารถรู้ได้ แล้วพระองค์นั้นจิตสงบหรือไม่สงบ ใครจะสามารถรู้ได้ เห็นไหม คุณสิ ในเมื่อห่มผ้า กาสาวพัสตร์เหมือนกัน เป็นภิกษุเหมือนกัน แต่หัวใจที่สงบกับหัวใจที่เราร้อนมันที่อยู่ในร่างกายนี้ แล้วใครรู้ล่ะ? บัจฉิตังรู้จากหัวใจดวงนั้นละ

สิ่งที่เป็นวินัยนะ เราอยู่ด้วยกันตั้งแต่พรรษาสองพรรษาขึ้นไป ปิดกันไม่ได้หรอก เหมือนกับในครอบครัวหนึ่ง นิสัยใจคอเขาจะรู้กันหมดละ เห็นไหม ธรรมนี้เราปฏิบัติขึ้นมา เรามีแ่งมุมขึ้นมา เราถามครูบาอาจารย์เราสิ ถ้าท่านตอบไม่ได้ แสดงว่าท่านอั้นตัว ท่านไม่เข้าใจ ท่านไม่รู้ แต่ถ้าท่านตอบมามันผิดอีกละ ท่านตอบมากับที่เรารู้มามันต่างกัน ท่านก็ยังผิดอีกนะ

แล้วถ้าท่านตอบมาถูก ธรรมคือการแสดงออกจากการเทศนาว่าการนี้ละ เวลาแสดงธรรมออกมามันออกมาจากใจ ออกมาจากประสบการณ์ของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถ้ามีธรรมจริง มันประพฤติปฏิบัติมา มันจะมีแ่งมุมของมัน

กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันจะมีแ่งมุมของมัน มันจะหลบซ่อนอยู่ในแ่งมุมของมัน มันจะทำให้การประพฤติปฏิบัติเราล้มลุกคลุกคลานนะ เพราะอะไร เพราะพญามาร กิเลสค้นหาความทะยานอยากนี้เป็นเรื่องที่มหัศจรรย์มาก มันอาศัยอยู่บนหัวใจของสัตว์โลก ไม่ใช่แ่งมนุษย์นะ สัตว์ทุกชนิด กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันปกครองอยู่ มันอยู่บนหัวใจนั้น มันพาเกิดพาทายแล้วมันขับถ่าย มันบีบบีบไฟ จะตายหนหนึ่งมันก็ผ่อนคลาย ผ่อนหายใจทีหนึ่ง มีความสุข เห็นไหม แล้วก็บีบบีบไฟต่อไป บีบอย่างนั้น ทำลายอย่างนั้นตลอดไป นี่มันอยู่ในหัวใจนั้นนะ แล้วมันบีบบีบในหัวใจของเรา แล้วเราจะหาความสุขมาจากไหน ถ้าเรายังนอนใจกับสิ่งนี้ เราจะไม่มี

มีความสุขกับใจของเราเลย ใจของเรามันมีสภาวะแบบนี้ปกคลุมของมันอยู่ เราถึงต้องมีความมูมานะ

ถ้าเป็นสมมุติสงฆ์ มีสติ มันทำของมันนะ มันจะเป็นไป ถ้าสมมุติสงฆ์ แล้วอารมณ์ก็เป็นสมมุติ โลกนี้ก็เป็นสมมุติ สิ่งต่างๆ ก็เป็นสมมุติ แล้วเราก็มารู้จริง เราทำตามสมมุติหมด เราเข้าใจ เราก็จะติดอยู่แค่นี้

โอกาสในการออกประพฤติปฏิบัตินี้เป็นเรื่องแสนยาก เรามีโอกาสประพฤติปฏิบัติแล้ว เราถึงต้องตั้งใจ ใช้สติปัญญาใคร่ครวญเสียหน่อยว่าสิ่งที่ใคร่ครวญอยู่นี้มันถูกหรือผิด ถ้ามันถูกนะ นี่มันเป็นมิจฉาทิฎฐิ เป็นความเห็นผิด แล้วถ้าเราปล่อยวางสิ่งนี้ได้ ถ้าเราไม่ปล่อยวาง มันต้องพิสูจน์กันสิ ถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นของจริงของเรา เราประพฤติปฏิบัติมาเป็นความจริง มันต้องให้ผลเป็นความสุขกับเรา ทำไมหัวใจไม่มีความสุขล่ะ ทำไมมันเสียดแทงใจเหลือเกิน ทำไมมันทำให้เราเร่าร้อนล่ะ ถ้าเร่าร้อน มันต้องเป็นความผิดสิ เราต้องมีการไต่สวน มีการใคร่ครวญนะ

ในการประพฤติปฏิบัติของครูบาอาจารย์ก็เหมือนกันนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่คนอื่นเขาการ์ันต์ว่า “มีความรู้เท่าเรา มีความเห็นเหมือนเรา” แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปฏิเสธตลอดเลย เพราะอะไร เพราะถ้าเชื่อเขาไปมันก็อยู่ชั่วคราว แล้วเวลาเกิดเวลาตายไปโอกาสมันจะมีมหาศาลเลยที่จะต้องเวียนตายเวียนเกิด แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านสร้างบารมีมา มันจะเป็นอย่างนั้นไม่ได้ เพียงแต่ถ้าพูดถึงในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ากิเลสมันหลอกหลวง มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น เพียงแต่เทียบให้เห็นว่า แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีผู้การ์ันต์ มีผู้รับประกัน ท่านยังไม่ยอม แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านรู้จริง แม้แต่ปัญจวัคคีย์ปฏิเสธขนาดไหน “นี่เป็นผู้ที่มักมาก ผู้ที่ไม่ประพฤติปฏิบัติ หลงแต่ความสะควกสบาย”

“ปัญจวัคคีย์ เธอเคยได้ฟังเราพูดไหม เราเคยพูดไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์ เราไม่เคยพูดคำว่าเราเป็นพระอรหันต์มาเลยตั้งแต่อยู่ด้วยกันมา ๖ ปี”

ทั้งๆ ที่คนอื่นปฏิเสธ คนอื่นเขาไม่ต้องการ แต่ในเมื่อปัจจุจัดตั้งในหัวใจท่านเป็นความจริงสุดส่วน ทำไมท่านจะพูดไม่ได้ ในเมื่อเทวดาฟ้าดิน ตั้งแต่เทศนาว่าการธัมมจักกฯ เห็นไหม เทวดาส่ง

ต่อเป็นชั้นๆ ขึ้นไป แม้แต่เทวดา แม้แต่อินทร์ แม้แต่พรหมก็ยังคัดค้านความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้เลย สิ่งนี้เป็นความจริง ถ้ามันเป็นความจริงของเรา เราต้องพิสูจน์สิ

ในการประพฤติปฏิบัติของเราว่าเป็นความจริงๆ ถ้าเป็นมิจฉาทิฐิ มันเป็นความเห็นผิด มิจฉานะ เราไม่ต้องเสียใจว่าความเห็นเราเป็นมิจฉาทิฐิ มิจฉาทิฐิหรือสัมมาทิฐิมันก็เกิดขึ้นมา กิเลสกับกรรมมันจะเกิดมาในหัวใจตลอดไป กิเลสเกิดขึ้นมามันก็เป็นความเห็นผิด เดี่ยวกิเลสมันปกครองหัวใจมันก็จะทำให้ใจนี้เราร้อน มีความทุกข์ แต่ถ้าเราทำสติของเราสมบูรณ์ขึ้นมา พอจิตมันสงบขึ้นมา นิกรรมเกิด ถ้ากรรมเกิด มันก็มีความรุ่มเย็นขึ้นมา

ไม่ต้องเสียใจว่าความคิดเราเป็นมิจฉาทิฐิแล้วเราจะเป็นมิจฉาทิฐิตลอดไป เราจะมี ความเสียอกเสียใจถ้าเราคิดว่ากรรมมันเป็นของตายตัว พระอรหันต์ก็เกิดไม่ได้สิ ในการประพฤติปฏิบัติมันก็ไม่มีสิ แต่นี่มันมีความเห็นผิดมันเห็นได้ทุกคน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติมา ๖ ปี เห็นผิดมาทั้งนั้นนะ ไปศึกษามากับใคร ปฏิบัติมากับเขามันก็เห็นผิด เห็นผิดในขณะที่ทดลอง

ถ้าพูดถึงผู้ที่ยอมรับความผิด เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังพูดในธรรมวินัยว่าเป็นอริยประเพณีนะ ประเพณีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อริยวินัย ผู้ที่ทำความผิดแล้วประกาศตนว่าผิด ปลงอาบัติ นี่เป็นอริยวินัย วินัยของพระอริยเจ้า คือประกาศตนว่าเป็นผู้ที่ทำผิด ผู้ใดทำความผิด ผู้ใดรู้จักความผิดของตัวเอง ผู้ใดสารภาพผิด นี่เป็นธรรมวินัย เป็นผู้ที่ไม่ปกปิดตัวเองไว้ เห็นใหม่ นี่เป็นธรรมวินัย

แล้วถ้าความเห็นของเราผิด ถ้าพิสูจน์แล้วว่าผิด เราปล่อยขึ้นมาก็เป็นสัมมา มันก็เป็นความถูกต้อง ความถูกต้องหยาบๆ ไง โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค เวลาถูกต้องส่วนหนึ่ง สมุจเฉทปหาน วิปัสสนาจนทำลายกิเลส เห็นใหม่ กาย เวทนา จิต ธรรม จนปล่อยวางขึ้นไป นี่เป็นสัมมาทั้งหมดเลย เป็นอกุปปรกรรมด้วย แต่ยกขึ้นวิปัสสนาต่อไปมันก็เป็นมิจฉาทิฐิส่วนบน มิจฉาทิฐิ เพราะปฏิบัติไปมันติดไปทุกชั้นตอนนะ

เราคิดว่าประพฤติปฏิบัติไปแล้วมันจะสะดากสบาย ถ้าถูกต้องแล้วมันเหมือนกับจรวดปล่อยที่หนึ่งถึงโลกพระจันทร์เลย เพราะมันถูกต้องแล้ว มันจะยิ่งถึงโลกพระจันทร์เลย...นี่ไม่ใช่ มันมีกิเลสหยาบมีละเอียด ความเห็นหยาบๆ มันก็ทำให้ถูกต้อง มันก็ก้าวเดินด้วยความถูกต้อง เวลามันผ่อนคลาย เวลาจิตสงบขึ้นมาแล้วใช้ปัญญาออกไป มันจะมีความสุขของมัน

ถ้าคิดสุข มันจะเสื่อม อนิจจังนะ ความเห็นอันนี้ยังเป็นอนิจจังอยู่ อยู่ใต้กฎของอนิจจัง ถ้าเราไม่มีสติสัมปชัญญะ เราไม่ควบคุมให้ดี เราไม่สร้างเหตุให้ดี สิ่งนี้จะเสื่อมไป เพราะมันอยู่ใต้กฎของ **สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา** สภาวะธรรมนี้เกิดขึ้นชั่วคราว เพราะมันมีเหตุ พอหมดเหตุมันก็จะคลายตัวออกไป มันก็จะเสื่อมออกไป แต่ถ้าเราสร้างเหตุตลอดไป เราวิปัสสนาของเราตลอดไป แล้วยกขึ้นให้มันละเอียดขึ้นไป สิ่งละเอียดมันก็หลกละเอียดขึ้นไป เราก็ใช้สติปัญญาใคร่ครวญให้ละเอียดเข้าไป

ขณะประพาศปฏิบัติเข้ามา ความหยวบๆ ที่มันทำลายหยวบๆ อย่างนี้ มันจะเข้าใจ พอเข้าใจขึ้นมา พอยกขึ้นสูงขึ้นไป สิ่งละเอียดขึ้นมา “เอ๊ะ! เมื่อเราผ่านขั้นตอนนั้นมา มันก็มีอาการอย่างนี้หลอกขึ้นมาว่าใช้อย่างนั้น ว่าเป็นอย่างนี้ แล้วเราก็หลงล้มลูกคลุกคลานมามหาศาลเลย อันนี้มันจะเป็นอย่างนั้นอีกหรือเปล่าหนอ” ถ้าเป็นอย่างนั้นขึ้นมา เราก็ต้องทดสอบขึ้นมา

สิ่งนี้ทดสอบขึ้นมา เราก็ใช้ปัญญาใคร่ครวญของมัน ถ้ามันวิปัสสนาไป มันปล่อยวาง ปล่อยวางมีสติใหม่ ปล่อยวางมีผู้รับรู้ใหม่ ถ้าปล่อยวางแบบไม่มีสติ อย่างนี้ไม่เอา ปล่อยวางแบบนี้มันปล่อยวางแบบไม่พร้อม มรรคไม่สามัคคี ถ้ามันปล่อยวางแบบมีสติควบคุมเข้าไปด้วย ปัญญามันจะใคร่ครวญออกไป มันจะแยกแยะออกมาอย่างนี้ แล้วปล่อยวางออกมานี้ **ยถาภูตํ** เห็นใหม่ มันปล่อย **ยถาภูตํ** นี้ภูมิของความรู้อันนั้น

□ ฌทสุสนํ ถ้าญาณอันนี้มีสติพร้อมขึ้นไป ญาณรู้อีก เห็นใหม่ เวลาผู้ที่เขายังประตุ กองหน้ายังประตุเข้าไป ยังเข้าไปในประตุแล้วยังตามเข้าไปในประตุ ไปเตะฟุตบอลในประตุนั้นอีก ไปแสดงความดีใจในประตุนั้นว่า “โอ้! ฉันยังประตุได้ ฉันทำผลงานของฉันได้”

นี่ก็เหมือนกัน **ยถาภูตํ □ ฌทสุสนํ** ญาณหยั่งรู้เข้าไปรู้ว่าสิ่งนี้เรายังเข้าประตุมาแล้ว สิ่งนี้เราเข้าไปจับลูกฟุตบอลขึ้นมา จับแล้วทุ่มแล้วทุ่มอีก นี่ผลงานของเรา นี่ผลงานของเรา **□ ฌทสุสนํ** เกิดขึ้นมาจากการประพาศปฏิบัติของเรา แล้วมันจะมีใครมาหลอกหลวงเรา มันจะมีใครมาทำลายเราว่าเราทำผิด...มันไม่มีหรอก

ความสะอาดบริสุทธิ์มันเกิดขึ้นมาจากการประพาศปฏิบัติของเรา มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เกิดจากใจของเรา มันเป็นความเห็นของเรา นี่ความเห็นที่ถูกต้องนะ ถ้าความเห็นที่ผิดมันก็หลงไปตลอดนั่นล่ะ มันก็เป็นสมมุติสงฆ์ขึ้นมาจนถึงจุดนี้ไม่ได้หรอก ถ้าเป็นสมมุติสงฆ์ขึ้นมา มันก็เป็นสมมุติไปทั้งหมด

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สมมุติบัญญัติ จนวิบัติสลายกันไป จนเป็นธรรมของเรา เห็นไหม ถ้าเป็นธรรมของเรา ธรรมในหัวใจของครูบาอาจารย์ที่มีธรรมอย่างนี้ เวลาแสดงธรรมออกมามันถึงเป็นอย่างนี้ไง เวลาแสดงธรรมออกมา เพื่อธรรมในหัวใจอันนั้นมันจะกังวล

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย สิ่งที่เป็นคุณสมบัติในศาสนาที่ประเสริฐที่สุดคือการบันลือสีหนาท

ถ้าครูบาอาจารย์ของเราจะบันลือสีหนาท นี่คือการแสดงธรรม ราชสีห์บันลือสีหนาท ธรรมจะแสดงออกไป เทวดาฟ้าดินฟังอย่างนี้จะมีความเบิกบาน มีความรู้สึก เพราะอะไร เพราะนี่เป็นอริยสัจ นี่เป็นความจริง นี่เป็นสิ่งที่ เป็นธรรมโอสธที่เข้าไปทำลายกิเลสในหัวใจ สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ

เวลาเราจะเอายากัน เก๊ตซ์กร องค์การเก๊ตซ์เขาทำยาขึ้นมาเพื่อจะรักษาโรค นี่เขาต้องทำยาขึ้นมา เขามีโรงงานของเขา แต่ที่มัน เป็นธรรม ธรรมโอสธเกิดมาจากไหนล่ะ? มันก็เกิดมาจากใจ ผู้ที่ชำระกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ถ้าใครมีธรรมขั้นหยาบๆ ก็แสดงได้อย่างหยาบๆ ถ้าใครมีขั้นละเอียดมันก็จะละเอียดขึ้นไป ถ้าคนมีธรรมสูงขึ้นไปจนทำลายกามราคะ ทำลายอวิชชาเข้าไป ธรรมออกมามันจะครบวงจรของมันไง วงจรมรรคหยาบ-มรรคละเอียดมันจะขัดแย้งกันอย่างไร

สิ่งที่มันส่งต่อขึ้นไป เห็นไหม สัมมาสมาธิของโศดาบันขนาดไหน สมาธิของสกิทาคามีขนาดไหน สมาธิของอนาคามีขนาดไหน สมาธิของอรหันต์ขนาดไหน มันจะมีขั้นตอนของมัน ขั้นตอนของมันในมรรค ๔ ผล ๔ ไม่ใช่ว่ามรรคชนิดเดียว มีดาบเล่มเดียวก็จะทำงานทั้งโลก เป็นไปไม่ได้หรอก

งานของโลกเขา ขณะที่เราจะถากจะถางสิ่งต่างๆ ต้องใช้จอบใช้เสียม ขณะที่เราจะขุดหลุม เราขุดด้วยจอบด้วยเสียม ขุดลงไป เราจะวางเสา เราจะปูพื้น เราจะทำอะไร มันเป็นงานคนละขั้นคนละตอนนะ ยิ่งเดินสายไฟ ยิ่งประกอบทำให้บ้านเรือนนั้นสวยงามขึ้นมา มันยังใช้เครื่องมืออันละเอียดเข้าไปใหญ่ นี่มีแต่ดาบเล่มเดียว แล้วบอกว่าฉันก็จะตีไฟฟ้า ฉันก็จะมุงทุกอย่าง เอาดาบอันนั้นไปใช้ได้อย่างไร เห็นไหม นี่มรรคหยาบ-มรรคละเอียด

ความเป็นไป ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะนั่งหัวเราะนะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีคาบเล่มเดียว
แล้วก็บอกของฉันเป็นอย่างนั้นๆ

นี่ครูบาอาจารย์ท่านสลดสังเวชว่า “ทำไมไม่มีความเห็นอย่างนี้ ทำไมไม่มีความคิดอย่างนี้
ความคิดอย่างนี้เป็นทิวภูมิมานะ ความคิดอย่างนี้เป็นความคิดของกิเลสตัณหา ความคิดอย่างนี้เป็น
พญามาร มันควบคุมใจดวงนี้ ทำไมใจดวงนี้มันสร้างกรรมไว้อย่างไร มารถึงได้ผูกติดกับใจดวง
นี้ ทำให้ใจดวงนี้เคลื่อนมาเป็นสภาวะที่ลุ่มลุกลุกกลานขนาดนี้ แล้วทำไมไม่ยอมปล่อย
ความเห็นผิด เพราะมันถูกระชากรามาจนจิตนี้มีแต่บาดแผลบาดหมางในหัวใจ หัวใจนี้มีแต่
บาดแผล มีแต่สิ่งที่เป็นโรคเรื้อรังในหัวใจไปทั้งหมด แล้วทำไมมันยังไม่ยอมละทิวภูมิอย่างนี้”
เห็นไหม ผู้ที่มีธรรมในหัวใจจะมองสภาวะแบบนี้ มันถึงสลดสังเวช นี่ธรรมสังเวช

เห็นแล้วมันเป็นธรรมสังเวชนะ มันเป็นธรรมด้วย จิตอย่างนี้ก็มี สภาวะแบบนี้ก็มี โลก
เป็นสภาวะแบบนี้ โลกเป็นไปอย่างนี้ สภาวะของจิตเป็นอย่างนี้ มันจะทำให้จิตดวงนี้เป็นทุกข์มา
อย่างนี้ แม้แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันไม่เข้าถึงจุดของธรรมนี้ มันก็ปฏิบัติบูชาเพื่อจะสร้าง
สมบารมีไป การสร้างสมบารมีไปก็ตัดภพชาติให้สั้นเข้า ถ้าเราตัดภพชาติให้สั้นเข้า เราก็เกิดมา
ไม่ตายเปล่า

**คนเราเกิดมาตายเปล่านะ ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าบอกเลย “มีสติอยู่แม้แต่ชั่ววินาทีเดียว ดีกว่าคนที่เขาผลอสติอยู่ในโลกนี้ ๑๐๐ ปี”**

ชีวิต ๑๐๐ ปี ประมาณ ๑๐๐ ปี ชีวิตหนึ่ง เขาไม่สนใจเรื่องศาสนาเลย แต่เราตั้งสติ แม้แต่
ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกทีเดียวนั่นแหละ อันนี้อยู่ในพระไตรปิฎกนะ มีสติแม้แต่ลม
หายใจเข้าและลมหายใจออกครั้งเดียว จะมีคุณสมบัติ มีบุญกุศลมากกว่าคนที่ใช้ชีวิตของเขาไป
ทั้งชีวิตโดยที่เขาผลอสติไปตลอดไป

แล้วเราย้อนกลับเข้ามาประพฤติปฏิบัติ เราตั้งสติใหม่ แม้แต่มันจะเป็นมิจฉาทิวภูมิ เป็น
ความเห็นผิด เป็นสิ่งที่ทำให้ใจนี้ลุ่มลุกลุกกลาน มันก็ไม่ถึงธรรม แต่เราก็ปฏิบัติ เรามีสติ เรา
ควบคุมของเรา เราตั้งพุทโธขึ้นมา เราก็มีสติแล้ว สติกับลมหายใจเข้าออก เรามีเป็นหมื่นๆ แสนๆ
ครั้ง เพราะเราทำมาตั้งแต่บวช จนพรรษามากน้อยขึ้นมา ก็แล้วแต่ว่าเราจะได้มากน้อยแค่ไหน นี่
คือมีสติตลอด นี่คือการประพฤติปฏิบัติไปตลอด แต่ก็เป็นสติของปุถุชน แล้วสติยกขึ้นไปเป็น

มหาสติ เห็นใหม่ สติ มหาสติ มหาปัญญา เป็นสติอัตโนมัติ เป็น □ ฌ อุตปาที ญาณที่เกิดขึ้นจากภายใน ถ้ามีญาณเกิดขึ้นจากภายใน มันจะย้อนกลับเข้ามานะ ย้อนกลับเข้ามา

จากทำลายกามราคะ สิ่งที่เป็นความเห็นจากภายใน ความพอใจของใจ ใจพอใจอารมณ์ทั้งนั้น ความเห็นของเรา เราเก่ง เราขอดีเยี่ยม เห็นใหม่ ความขอดีเยี่ยม สิ่งที่เกิดในลาภสักการะ ผู้ที่มีธรรมในหัวใจยังคิดในลาภสักการะนะ อยากได้ลาภอยากได้สักการะของเขา อยากมีชื่อเสียง อยากให้พระภิกษุยอมรับเรา อยากเป็นครูเป็นอาจารย์ อยากจะเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง อยากจะเป็นผู้นำโลก...มันจะนำไปไหน ในเมื่อมันยังมีมารอยู่ มันยังมีวิชาอยู่ในหัวใจ

มันถึงย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามา ถึงทำลายความพอใจคือกามฉันทะ กามฉันทะกับกามราคะ ถ้าทำลายสิ่งนี้ไป มันว่างหมด สิ่งที่ว่าหมด มันก็ปล่อยขึ้นไปจากภายใน นี่จากภายใน ถ้ามีความเป็นไป ถ้ามีอำนาจวาสนา มันจะเห็นมาร ถ้ายกขึ้นไปจับมารได้ สิ่งที่เป็นมารนะ มารนี่คือเรา เห็นใหม่ มารนี่คือเรา เรานี่คือมาร มารนี่คือเจ้าวัฏจักร มารนี่คือสิ่งที่ควบคุมการเกิดและการตาย แต่เราไปโทษแต่คนอื่น เห็นใหม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกมาให้ อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตนตลอด ตนต้องเข้ามาควบคุมใจของเรา ตนเข้ามา วิปัสสนาเข้ามา จนถึงที่สุด เห็นใหม่ ถ้าเราควบคุมเรา เราแก้ไขของเรา เราจะเข้าไปถึงยอดเจ้าวัฏจักร เราจะเข้าไปถึงยอดของพญามาร เราจะจับพญามารนี้ ใคร่ครวญพญามารนี้ด้วยปัญญาญาณอย่างละเอียด ปัญญาญาณอย่างละเอียดนี้เป็นความลึกถึ้มมหัศจรรย์มาก

เพราะสิ่งที่เป็นปัญญา นี้โลกเขาว่าเป็นปัญญากันนะ เป็นศาสตราจารย์ เป็นสิ่งที่เป็นปัญญา...นี้ไร้สาระมากเลย เพราะอะไร เพราะมันเป็นขั้น มันเป็นสังขารขั้น มันเป็นความคิดมันเป็นขั้นระหว่างจิต ระหว่างจิตคือเรื่องพลังงานของปฏิสนธิจิต แล้วมันเคลื่อนเป็นพลังงานออกไป นี่ขั้นแสดงตัว ขั้นแสดงตัวมันถึงปรุง นี่มันปรุง มันถึงหยาบใจ

แต่ถ้าเป็นปัญญาญาณอย่างนี้ มันเข้าไปตรงตัวจิตเลย มันไม่ได้ส่งพลังงานออกไปที่ขั้น มันไม่ส่งพลังงานออกมาที่สังขารขั้น สัญญาขั้น ไม่ได้ส่งออกไป มันย้อนกลับมาจากภายใน ปัญญาอันนี้ถึงละเอียดอ่อน เห็นใหม่

อวิชาขาลัจจยา สงฺขารา สงฺขาราลัจจยา วิญญฺณ มันทเหมือน “ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ” มันทเป็นกอง เป็นส่วนแยกกัน ชั้นก็เหมือนกัน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญฺณ เป็นกอง แยกจากกัน มันทเป็นคนละส่วนกัน แต่มันทผสมกันโดยนามธรรม แต่ปัจจยาการนี้มันทเป็นหนึ่งเดียว มันทสัมพันธ์กัน ทฤษฎีสัมพันธ์ สิ่งที่สัมพันธ์กันแบบนี้ ถ้าเราใช้ปัญญาอย่างละเอียดเข้าไป

มันทเป็นไปไม่ได้เลย สิ่งที่เป้นความละเอียดอ่อนแล้วเราใช้สิ่งที่หยาบ เห็นไหม เหมือนกับเรามีดาบเล่มเดียวแล้วเราจะเข้าไปไซสกรู ไซสิ่งที่เป้นสิ่งที่เล็กมากอยู่ในซอกต่างๆ มันทเป็นไปไม่ได้หรือ มันทเป็นไปไม่ได้เลย ยิ่งเป้นไฟฟ้า มันทเป้นคลื่นมาอย่างนี้ยังทำอะไรไม่ได้เลย มันทต้องมีเครื่องวัด เวลาเขาจะวัดไฟฟ้าด้วยเครื่องวัดไฟฟ้าว่าเก็ขึ้นหรือไม่ขึ้น เห็นไหม มันทเป้นนามธรรมไป

นี่ก็เหมือนกัน ปัญญามันทจะละเอียดเข้าไปเป้นปัญญาญาณอย่างนั้น ถ้าเป้นปัญญาญาณอย่างนั้นเกิดขึ้นไป นี้อรหัตตมรรค สิ่งที่เป้นปัญญาอันละเอียดที่สุด อาสวักขญาณเข้าไปทำลายกิเลสตรงนี้ ถ้าเข้าไปทำลายกิเลสตรงนี้ สิ้นกระบวนการ นี้ใจ “อริยสงฆ์” สงฆ์ที่เป้นครูบาอาจารย์ของเรา ห่มผ้ากาสาฬพัศตร์เหมือนเรานี้แหละ มีร่างกายฉันอาหาร ใช้ชีวิตปกติเหมือนมนุษย์ปุถุชนเรานี้แหละ แต่หัวใจต่างกันราวฟ้ากับดิน

ห่มผ้ากาสาฬพัศตร์เหมือนกัน การขับเคลื่อนไปของธาตุชั้นเหมือนกัน แต่ทันทไม่มีมารในหัวใจเลย มันทเป้นความสะอาด เป้นความบริสุทธิ์ทั้งหมด เพราะจิตนี้พ้นจากมารทั้งหมด จิตนี้เป้นวิมุตติจิตไปแล้ว แต่สิ่งที่เหลืออยู่นี้เป็นเศษเดน สอุปาทิเสสนิพพาน เศษเดนสิ่งที่มันทชำระล้าง

เกิดเป้นมนุษย์แล้วได้ร่างกายมา แล้วออกบวชประพฤติปฏิบัติเป้นสมมุติสงฆ์ แล้วประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุด พอใจมันทสงบขึ้นมา สิ่งนี้ก็ขับถ่ายเหมือนกัน สิ่งนี้ก็ชีวิตเหมือนกัน แต่หัวใจอันนั้นมันทพ้นออกไป เห็นไหม

แต่ถ้าเราเป้นสมมุติสงฆ์ มันทมีมารผจญในหัวใจ มันทมีความเบียดเบียนใจ มันททำลายคนอื่น มันททำลายทุกๆ อย่าง เพราะกิเลสมันททำลายตัวมันเองแล้ว สิ่งนี้เป้นสมบัติน้อยเกินไปที่เราจะทำลายได้ มันทมีทิฏฐิมานะ มันทจะต้องทำลายคนอื่น เพราะคนอื่นเข้ามาตีเตียนเรา คนอื่นไม่เปิดโอกาสให้เรา คนอื่นปิดกั้นเรา คนอื่นทั้งนั้น นี้ถ้าเรามีมารอยู่แล้วมันจะทำลายตัวมันเองก่อน แล้วก็ทำลายคนอื่นตลอดไป

แต่ถ้ามีกรรมในหัวใจ ครูบาอาจารย์เราถึงว่า ห่มผ้ากาสาวพัสดุ์เหมือนกัน มีหัวใจ
เหมือนกัน เพราะขณะที่ยังมีหัวใจ มีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ใจมันยังไม่ออกจากร่าง มี
หัวใจเหมือนกัน แต่เป็นหัวใจที่สะอาดบริสุทธิ์ กับหัวใจของเราที่สกปรกโสมม เราถึงเป็นสมมุติ
สงฆ์ ท่านถึงเป็นอริยสงฆ์ เอวัง